

అభినవసర్వస్వ

యను నొక మాసపత్రిక.

నాగరఖండ స్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథక

జానపాతి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

బ్రచురింపబడుచున్నది.

జానపాదు

సంపుటము 19 { 1927 సం॥ } సంచిక 6
 { సెప్టెంబరు నెల, }

విషయములు.

౧ సవరణ - సంపాదకుడు

౨ ఆంధ్రపాపాత్మ్య మహాసభాత్వము - సంపాదకుడు

౩ ఆంధ్రకవిత్వమున యతి నివేదింపబడునా -

కాశీరావుగారు పి. ఎ.

౪ పల్నాటిభిక్షసమాజ తృతీయసమావేశము - లంకా గోపాలకృష్ణ

రాష్ట్రీగారు

౫ కళావంతుల సంఘ సంస్కరణము - ఎ. పి. చలపతిరావుగారు

౬ నాగరఖండము - సంపాదకుడు

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 3 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
 and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
 Janapati Pattebhiraama Sastry,
 author of Nagarakhanda, Swarnakaravyavahatam

etc., etc.

ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వామిలవారు, గుల్బర్గా జిల్లా
- ౨ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వామిలవారు, మడికొండ
- ౩ బాకరాజు పరాంకుశరావుదేశాయిగారు. యాడవరం.
- ౪ రామసింగుగారు-నెల్లూరుపాపురసంస్థానములమేనేజరు- నెల్లూరు.
- ౫ శ్రీమద్వెంకట కేశవరెడ్డి రామచంద్రారెడ్డి దేశముఖుగారు, అల్లూరుసంస్థానము.

పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు అభినవ విరూపాక్ష పితాధిపతులు, విశాఖపట్టణంజిల్లా.
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- ౩ రాజా వెంకటాద్రిస్వామిరావు, బహదరుగారు, వుయ్యూరుయెస్టేటు.
- ౪ రాజామంత్రిప్రగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగారు, లింగగిరి.
- ౫ తరగడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మోరంపాడు.
- ౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సాపురము.
- ౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశముఖుగారు, మండవరము
- ౮ చారబుడ్డి రత్నారెడ్డిపట్టుగారు, న్యాలపోగుల
- ౯ టి. లక్ష్మణసింగుగారు, జొనగాం
- ౧౦ నెల్లూరు నరసింహారావుగారు, జొనగాం
- ౧౧ రంగాచార్యులుగారు, ముక్కూరు, దేశముఖు, మసీదుపల్లె.
- ౧౨ పేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవపురము.
- ౧౩ జాగర్లమాడి మధుస్వామినాయుడుగారు, కారంచేడు
- ౧౪ పిళుపాటి వెంకటరాయశర్మగారు, కరవడి
- ౧౫ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు, ఇంగోలి.
- ౧౬ గూడూరి వీరనాంబశివరావు సర్దేశపాండ్లగారు, మానెకొండురు
- ౧౭ కొత్తాల్లి వెంకటేశ్వరరావుగారు, సంగం
- ౧౮ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి దేశముఖుగారు-నారాయణపురం

సహాయులు

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
- ౨ బుడంపాటి సుబ్బయ్యగారు, మర్చెంటి, కాకినాడ
- ౩ సంగం రామారావుగారు, మంట్లపల్లి.
- ౪ పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు, ప్లీడరు బెజవాడ
- ౫ నెల్లూరు కేశవరావు దేశముఖుగారు, నెల్లూరు
- ౬ రంగారావుల రంగయ్యగారు, నర్సారావుపేట.
- ౭ నారాయణరావుగారు, దాతారుపల్లె

చందాదారులు

- ౧ సింగీతం అమృతరావుగారు, మక్తేదారు - కొన్నే
 ౨ దరూరు పద్మారెడ్డి దేశముఖుగారు - కడవెరుగు
 ౩ ఆగంరెడ్డి మొకద్దంగారు - నాగిరెడ్డిపల్లె
 ౪ గూడ వెంకటరామారెడ్డి దేశముఖుగారు - బిల్వాలపల్లి
 ౫ గుంటుపల్లి పేరయ్యగారు, కరణం - చెన్నుపల్లి
 ౬ గొడుగుల సుబ్బయ్యగారు - కొప్పర్తి
 ౭ అక్కిరాజు వాసుదేవరావుగారు, కరణం - గుత్తికొండ
 ౮ రాచకొండ యజ్ఞనారాయణగారు, గారపాడు
 ౯ జంధ్యాల చినసుబ్బయ్యశాస్త్రిగారు, మునిసిపల్ హైస్కూలు
 తెలుగుపండితులు - వర్షారావుపేట

- ౧౦ దెందుకూరు బ్రహ్మాదీక్షితులుగారు, గుంటూరు
 ౧౧ వకీలు శంకరరావుగారు, మాచాయపేట
 ౧౨ బిడరు కృష్ణయ్యగారు, తూపరాణి
 ౧౩ నారాయణరెడ్డి దేశముఖుగారు, మొలుగు
 ౧౪ మొలుగు గామయ్యగారు, మసీదుపల్లె
 ౧౫ వరసింహారావుగారు, బొంతపల్లి
 ౧౬ ఇంజనంపాటి అనంతయ్యగారు, కరణం - ఉప్పలపాడు
 ౧౭ శ్రీగిరిరాజు లక్ష్మీనరసింహముగారు, తాళ్ళూరు
 ౧౮ బాకరాజు రాజేశ్వరరావు, దేశముఖుగారు - దుండిగళ్ళ
 ౧౯ ఇంద్రాక్షంటి బలరామయ్యగారు, మేడిచెలిమ
 ౨౦ ధాత్రీక సీతారాంబాలోజీగారు, మేడిచెలిమ
 ౨౧ సి. విఠలరావుగారు, హైదరాబాద్
 ౨౨ జగర్ల పూడి అమరనాథశాస్త్రిగారు, సికింద్రాబాద్
 ౨౩ బుత్తా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, సికింద్రాబాద్
 ౨౪ ముదిగొండ లింగయ్యశాస్త్రిగారు, సికింద్రాబాద్
 ౨౫ మల్లావర్ధుల రాజగోపాలంగారు, భువనగిరి
 ౨౬ యవజనసంఘము, జోసగం

౨౭ మల్లాది పున్నయ్యగారు, నర్సారావుపేట

౨౮ చింతలపాటి రామమూర్తిశాస్త్రిగారు, గుడివాడ

౨౯ పురాణం రామలింగశాస్త్రిగారు, గుంటూరు

౩౦ భువనగిరి బుచ్చిపరదేశిసోమయాజులుగారు, సబ్బకోర్టు క్లార్కు
గుంటూరు

౩౧ చాసలి వెంకటకృష్ణయ్యగారు, జిల్లాకోర్టువకీలు-నర్సారావుపేట

౩౨ నడింపల్లి జగన్నాథరావుగారు, పీఠు-నర్సారావుపేట

౩౩ తాడేపల్లి సంపూర్ణలక్ష్మీనారాయణగారు, జిల్లాకోర్టు పీఠు
నర్సారావుపేట

౩౪ కొండుభట్ల గోపాలకృష్ణయ్యగారు, పీఠు-నర్సారావుపేట

౩౫ అన్నం రామయ్యగారు, పెన్షన్డ్ మేజిస్ట్రేటు-దాచేపల్లి

౩౬ లంకా సుందరరామశాస్త్రిగారు, అంబాపురం

౩౭ జంధ్యాల శివన్న శాస్త్రిగారు, హిందీపండిట్-గుడివాడ

౩౮ మోతె నారాయణరావుబహదరు జమీందారుగారు, ఏలూరు

౩౯ గుండు శేషయ్యగారు, స్కూల్ ట్రైన్లు-చేటవర

౪౦ చెన్నురి లక్ష్మీనరసింహారావు, దేశపాండ్వాగారు-గొర్రాగూడెం

౪౧ దోణా సోమయ్యగారు, సర్వవరం

౪౨ సరాపు కిషోరావు, దేశముఖుగారు-అనంతవరం

౪౩ వకీలు వెంకటరెడ్డిగారు, బోడంకపాడు

౪౪ కనకదండి సూర్యవారాయణరావుగారు, పోలీసు సబ్-ఇన్స్పెక్టరు
మరకలు

౪౫ నెల్లుట శేషగిరిరావు, దేశపాండ్వాగారు-కూనూరు

౪౬ నరసింహారావుగారు, మక్తాదాగు-గావులపల్లి

౪౭ భమిడిపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, పెదపులివర

౪౮ రాజా విక్రమదేవవర్మగారు, విజయనగరము

౪౯ పుల్లి రామయ్యగారు, పేరికెలపూడి

౫౦ కంచిరాజు శంభయ్యగారు, మల్లారెడ్డిగూడెం

౫౧ దంటు లక్ష్మీకాంతరావుగారు, సుద్దపల్లి

౫౨ ఎల్లెపెద్ది సాంబశివశాస్త్రిగారు, జిల్లాకోర్టువకీలు-గుంటూరు

౫౩ కంభంమెట్టు ప్రసాదరావుగారు, ర్యాలియాఫీసు క్లార్కు-గుంటూరు

అభినవ సరస్వతి

సంపుటము ౧౯ { జాన పాడు } సంచిక ౬
ప్రథమ సం॥ భాద్రపదమాసము

స వ రణ

మా యభినవసరస్వతి 19 వ సంపుటము 1 వ సంచికయం దాదిశైవ పత్రికను విమర్శించుటలో నాదిశైవులనగా శివభాష్కాణులు-అనగా శివార్చకులు (తంబభులు) అని ప్రచురించియుంటిమి. నెల నెలకువచ్చు నీ యాదిశైవపత్రికను బూర్తిగాఁ బరిశీలించుటవలన శివార్చకులు మూఁడుతరగతులుగాఁ గలరని తెలిసికొనఁబడెను

(1) శ్రీ శ్రీకంఠశివాచార్యమతావలంబులును దుర్వాసోమహర్షి సాంప్రదాయమును శాశికాదిగోత్రజులును శైవవైదికమార్గప్రవర్తకులును సకలాగమపారావారపారీణులును నిరంతరశివారాధనాతత్పరులును నగు నాదిశైవులనుపేరుగల శివార్చకు లాంధ్రదేశమున గోదావరీతీరమున నుద్భవించి చోళమహారాజుగారి యాహ్వానముపైఁ జోళ పాండ్యకర్ణాటాదిదేశములపర్యంతము వ్యాపించియున్నారు. వీరు తమ శివద్వైజ్ఞాలు.

(2) ఇఁక రెండవతరగతివారు కురు, స్పంజయ, పాంచాలదేశములందుఁగల శివాలయములలో సర్వకర్తవ్యముఁజేయుచు వేదభాష్యాగమ తంత్రములతో నొక్క శివలింగమునకుమాత్రమే పూజఁచేయుచుఁ గర్మభ్రష్టులై వర్తించుచున్నారు. వీరు మధ్యమ శివద్వైజ్ఞాలు.

(3) మూఁడవతరగతివా రుత్కళ, వంగదేశములం దుద్భవించి నిజామురాష్ట్రమువఱకు వ్యాపించి యెవరియింటిలో వివాహాదికార్య

ములు జరిగినను మేళగాండ్రతో, జేరి షోళ్లు మొదలయినవి వాయిం
చుచు శూద్రతుల్యులై మత్స్యమాంసాదుల భుజించుచు శాపదగ్ధులై
తంబఘలనుపేర వ్యవహరింపఁబడుచు శివాలయములలో నర్చకులుగా
నున్నారు

పైవార లొకరితో నొకరు సంబంధబాంధవ్యములుగాని భోజ
నాదులుగాని గల్పించుకొనక ప్రత్యేకముగా నున్నటుల స్కాందాది
పురాణములందు గలదని సప్రమాణముగా వ్రాయుచున్న యాదిత్యైవ
పత్రికను బరిశీలించి యిట్లు సవరింపఁబడియె.

ఆంధ్రుల సాహిత్య మహాసభ.

ఆంధ్రుల ప్రస్తుత వాఙ్మయస్థితిని తదభివృద్ధిమార్గములను మరి
కొన్ని ఆవశ్యకవిషయమును సమాలోచనము చేయుటకు గుంటూరు
జిల్లా దాచేపల్లిలో ఈ సంవత్సరము ... సాహిత్యమహాసభ జరుగును.
సభానిర్వహణార్థము సమావేశ సంఘ మేర్పడినది. తాలూకా బోర్డు
అధ్యక్షులగు శ్రీ కోలా కేశవరెడ్డిగారు ఆహ్వానసంఘమునకు అధ్య
క్షులుగాను, శ్రీ తంగెడ వరసింహారావుగారు, వారణాసి లక్ష్మీనారా
యణగారు, కన్నకంటి చినలింగాచార్యులుగారు కార్యదర్శులుగాను
నియమితులైరి. వడ్డేశ ఉమాకాంత విద్యాశేఖరులు సభకు అధ్యక్షత
వహించి అంగీకరించిరి. వనులు జరుగుచున్నవి; కార్యక్రమము తేడి
త్వరలో ప్రకటించబడును. విద్వాంసులు విచ్చేసి తమ వ్యాసములను
సభకు ప్రసాదించి తోడ్పడవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

కన్నకంటి చినలింగాచార్యులు,

సహస్థికార్యదర్శి.

ఆంధ్ర సాహిత్యమహాసభాత్వము .

ఆంధ్రమహాజనులారా !

పై ప్రకటన త్రిలింగపత్రిక కావించినది. తచ్చీర్షి కయొక్కయు లోపలి విషయములయొక్కయు గాంభీర్యమును గాంచి కొందఱి టిది యేదో లోకోపకారకమైన గొప్ప సభయనియు వందు భాషాభివృద్ధికి సముచితములగు నూతనమార్గములు చూడబడుననియు భ్రమించు చున్నారు. కాని మాసభలో సిద్ధాంతమునేయబోధనది యతిప్రాసలు లేకుండ నాగ్రధకవిత్వము చెప్పవలసినదని - ఇట్టి ప్రోవలు మంచివి కావని

శ్లో॥ స్వాధీనో రసనాంచలః పరిచితా శృబ్ధాః కియంతః క్వచిత్
క్షోజీంద్రో న నియామకః పరిమద శ్శాంతా స్వీతంశ్రం జగత్
త ద్యాయం కవయో వయం వయమితి ప్రస్తావనాహంకృతేః
స్వచ్ఛందం ప్రతిపద్య గర్జిత వయం మానవతాలంబినః (సాహిత్యరత్నాకరము)
అనియు,

సీ॥ అష్టభావలతు వాగనుశాసనుండైన నన్నయ్యకవి పెంచివాడు మున్ను
ప్రేమానుబంధంబుతో ముద్దుముచ్చటల్ తిక్కన్న కవి మున్ను తీర్చివాడు
పరువుగాఁ బల్లకీపై సర్వదేశముల్ శ్రీనాధకవి మున్ను తీర్చివాడు
లలితశయ్యారసాలంకార వస్తువుల్ పెద్దన్న కవి మున్ను పెట్టివాడు
ఆంధ్రభాషావధూటి కోయార్యులార! యిచ్చవచ్చినయట్లు మీనచ్చినట్లు
నగలు నాకెంబులును బంపనగునుగాని నూత్రమును ద్రెంపకుండి యాంధ్రకూరులార!
(తిరుపతివేంకటకవులు)

అనియుఁ గొందఱచే స్వాభిప్రాయములు వెల్లడింపబడియున్నవి. మఱియు
మ॥ అతిసౌందర్య విలాస భాసుర సతీ ! యాంధ్రంబ ! నీ కీ యెడ
యతులు స్వాసము లుండ నేటికనుచు స్వాస్యసంబుల వ్రాసి దు
ర్మతబోధల్ గడు సేయుచు న్నియమముల్ బ్రాపింపగానీక ధా
ర్మతనం బొప్పుగ వాదముల్ సలుపుచుఁ దైన్యంబునొందించి నీ
చతురత్వంబును బాపువారు కద స్వేచ్ఛావర్తత కాకవుల్॥

సీ॥ రాజరాజనరేంద్ర రాజన్యకడఁబుట్టి రెడ్డిభూపాలుర శ్రీమఁదెరిగి
 కృష్ణరాయస్థపాలకృప నలంకృతిగాంచి రఘునాథవిభుచెంత రాణనొప్పి
 విజయరామాదిభూవిభులసభలఁ గ్రాలి శ్రీవేంకటాద్రి సత్కృతి వహించి
 ఆంగ్లవృపాల పాతాలయంబుల నిటీవలదాక పటుతాండవంబు నల్పి
 తనరితివి యాంధ్రభాషామతల్లి నీకు నియమముల బాపి గ్రామ్యాక్తి నేర్పి యిపుడు
 సభ్యతనుమాన్వి సౌందర్య సగణి దోసి దుస్థితికి దెచ్చిరిగద యీ ధూర్తకవులు॥

సీ॥ నిన్ను బ్రేముడిగన్న నన్నయయును బేర్చి సత్తిసత్కవిహేతుడు తిక్క
 యజ్య నిక బోషించినట్టి శ్రీనాథుండు నిను బ్రకాశింపఁజేసిన మహాత్ము
 లగు సోమకవి భాస్కరామాత్యకవియును నీకుబల్ జగిలిగి నిగు ముద్దు
 పల్కులు నేర్పిన ప్రాథులౌ నెద్దవార్యకవియు నంది తిమ్మకవిముఖులు
 ఇట్టి నీ దుర్దశనుగన్న నెంతయైన నోర్తురే నిన్నుగలను ద్రోహులఁ గొలంది
 కాలమున కీవు మేలొందఁ గలవు కాన జడియకక తల్లి! యాంధ్రభాషామతల్లి!

ఉ॥ నీ మొర యాలకింప ధరణీవిభు దొక్కరుడైన నిల్వమిక
 మే మొక కుత్తుకక దగ నమేయప్రియత్నము లెన్ని సల్పినక
 ణోమలి! నీకు శ్రేయ మొనగూడక యుండుటఁ గాంచి కృష్ణుడే
 డేమముఁగూర్ప శ్రీపదము చెల్వగ బూసెను వజ్రపాణియై॥

చ॥ కులము నవీన నాగరిక కోటులచే నిపుడెల్ల సంకరం
 బులబడి బాములాండుక్రియ మూఖులచేఁబడి నీవుకూడ ని
 స్తులదురవస్థలంబడగ జొచ్చెడికాలమువచ్చె నంచుఁ జిం
 తిలకు కలిప్రభావమది నీవిధమట్టిది కా ద దెట్లనక
 కొలదికవుల్ నినుం దెనుపఁగోరి ప్రయత్నముజేసి తద్విధం
 బులఁ దెలియంగలేక యొక మూఖపథంబువహించి దానిచే
 సలలితమార్గ గామివయి సాగఁజేయఁగ నెంచి తా రెదక
 దలచినభంగి గ్రామ్యపదతండములక జొనుపంగఁజొచ్చి నీ
 లలితపదప్రచారణ విలాసము మూర్ఖుడజేసినా రికక
 గలితయకన్కులౌ నుకవికాండము నీదగు తొంటిస్సోయగం
 బలరగజేయఁ బత్రికల వ్యాసములం బ్రకటించి వాదముల్
 సలుపుచుఁ జాల యత్నములు జక్కగ జేయుచు నుండిరిట్లు మం

గళమగు నీ వికాసమికఁ గాల్గును వైభవమొప్ప నీ మదికా
గళవళ మొందబోతుము సుఖంబుగనుండెద వాంఛవాక్సతీ !

(మద్దులపల్లి గురుబ్రహ్మశ్రీ)

అని యోదార్పుచున్నారు. దిశ్శాస్త్రము చూపితినిగాని యిట్టివి
పెక్కులున్నయవి. కావున నేతత్సభాతత్త్వమును గ్రహించి తదుపదిష్ట
విషయము లనుష్ఠానమునఁ బెట్టకుండుట కళలాంధ్రులును నభ్యర్థితులు.

ఈ సభయభిప్రాయ మిదియని ఋజువుచేయుట కుమాకాంత
విద్యాశేఖరుల శిష్యుని పద్యములు కొన్ని యీక్రిందఁ బొందుపఱచు
చున్నవాడను. ఉమాకాంతవిద్యాశేఖరులే యీసభ కధ్యక్షులనునది
యందే కాననగును.

కా॥ పూర్వుల్ బోవుపథంబు నేడు విడుటల్ మే మొప్పుచుం చందురా
వాల్మీకి ప్రముఖుల్ పురాతనులె కా తస్మాద్గమే వ్రాహ్మణీ
విద్యద్వయ్యలు ! వారు పూజ్యులగుటల్ కల్లా కవుల్ గారొకొ
యా నన్నయ్యకు నెరివాభిధునకుం తిక్కన్నకుం జాలరా॥

1

ఉ॥ విశ్రీమ మన్నదంబునకు నర్థము జెప్పడి అగుటేకదా
విశ్రీమ మన్న పైసగల అక్షరమే నని యేడనుండెనో
బబ్బడి కాలిదాసకవి ముఖ్యులు నెందున నైన జెప్పిరే
సంస్కృతమార్గ మది యిది అంధ్రపథమైన దాని తెల్పెదకా॥

2

క॥ సంస్కృతములొనికేద వృత్తము లాంధ్రమునందు బెట్టి వాటిక
అత్యోగ భగ్న మొనరిచి భావవిహీనంపు పథము ద్రోక్కం దగునే॥

3

తే॥ పాిత్ర దన్నంతమాత్రాన ఘనముగాదు త్రోతదన్నంతమాత్రాన గొప్పగాదు
దుష్టమైనది యెదియోని విడువవలయు గుణము లుండిన దాని గ్రహించ నగును॥

4

తే॥ వ్యర్థకబ్బములొ గుంపుగణములెన్నొ భూప్రకాశగుణంబులు గూర్చి కవిత
పాడుజేసిన దాన్ నేగుణము లమరు వశుల పాస్రల లాభ మీ పెంటగాదె॥

5

క॥ వాసింద్రియ వికాశాంతియు పద్యార్థ సుబోధతయును కావ్యత్వమ్యుక్త
గూర్చెడి యాతి గోల్పోవుట ఆంధ్రుల పద్యాల భాగ్యహతియే గాడె॥

6

ఈ పద్యములపై బయలుపెడలిన క్రింది ఖండనమునుగూడఁ

దిలకింతురుగాక.

ఆంధ్రకవిత్వమున యతి నిషేధింపఁ దగునా?

ఆంధ్రులపద్యమున శారీరముల శీర్షిక గల వైపద్యమప్తకమును మొన్న చూచి చాలఁ జింతిల్లితిమి. ఈ పద్యములు నిజముగా నాంధ్రుల పద్యములు కావని మా యభిప్రాయము. ఇవి యన్నియు యతిప్రాసరహితములై, గ్రామ్యపదయంతములై, యొప్పుచున్నవి. ఈ పద్యముల ముఖ్యభావము తిక్కనాదులు కవిత్వముఁ జెప్పిన విధము 'దుష్టమైనది' కావున దానిని 'విడువవలయు' ననియు యతిప్రాసలు లేకుండఁ జెప్ప మార్గమునందు 'గుణములున్నవి' కావున; దానిని 'గృహించ' వలె ననియుఁ గన్పట్టుచున్నది.

దీనిని వ్రాసినవారు శతావధాని కన్నెకంటి ప్రభు లింగాచార్యులుగారని ఆయన వ్రాసినానదానిఁ బట్టి తెలిసికొననగును. వీరి శతావధాన పద్యముల నెప్పుడును జూచు నదృష్టము మాకుఁ బట్టలేదు కాని, యవి యతిప్రాసలులేకుండ వ్యాకరణ విహీనములై, 'భావవిహీనంపు పథము' దొక్కక నవిన భావయంత పథమునే తొక్కి, సమంజసముగ నుండునని తోచెడిని. వీరి నామమును బట్టి చూచినచేమి, క్రింద 'జౌమాకాంతు' డని కుండలీకరణములోని చిహ్నము వలన నేమి, వీరు విశ్వ బ్రాహ్మణులవంటి శైవమతస్థులని శంకింపవలసియున్నది. ఆంధ్ర కవిత్వమునందుఁ బది శతాబ్దములఁ బట్టి వచ్చుచున్న మహాభారత కవులచే నుపయోగింపఁ బడిన, పెద్ద నాద్యప్రదిగ్గజములచే లాల్లింపఁబడిన, యతిని నేడీ యాచార్యులవా రాలు పద్యములచే—మడతరుచే భూతమును బారదోలు భూతవైద్యునివలె—భస్మముఁ జేయఁ దల పెట్టినారు. ఇది ముమ్మాటికే దప్పని మాయభిప్రాయము. సంస్కృత కవిత్వమున యతి లేనిమాట సత్యము కాదని మే మనము. కాలిదాసుఁ డెట్లు రచింపలేదని మే మనము. కారి; సంస్కృతమున వ్యాకరణముఁ గూడ భస్మీపటభముఁ జేసియే వాల్మీకి తన రామాయణమును వ్రాసెనా? మన యాచార్యులవారు 'వానికొ అనుటకు వాటికొ' 'దానిఁ దెల్పెదకొ అనుటకు దాని తెల్పెదన్' మున్నగు మహా ప్రయోగములను వాడిరే! ఇట్లు వ్యాకరణమును గమనింపకుండ నే సంస్కృతకవి తన గ్రంథమును వ్రాసెనో 'పల్కుడి'. ఏది యెట్లున్నను 'జందెము విసర్జించిన సన్నాన్ని తండి'

యాభిక్తులకు లెక్కనేయూనా' యన్నట్లు యతి పోసలను విడిచిన వీరు పదాచిత్యమును, వ్యాకరణ సూత్రములను, అర్థబిందువులనుగూడ విసర్జించి యుండవచ్చును. శ్రీయుత సెట్టి లక్ష్మీనరసింహముగారు గ్రామ్యభాషావాదియైనను యతులకుఁ బోసలకుఁ గొంచెము గౌరవముఁ జూపి 'శ్రీ' పోసగల పద్యమును వ్రాసిరి. కాని మన శతావధానిగారు గ్రామ్యపదముల వాడుటయే కాక యతులను పోసలను గూడ వదలి 'గుడి మింగినవాని' ధీరత్వమును బొందఁ గలిగిరి. అయినను, వీరు యతులను వదలినను కొన్ని కొన్ని చోట్ల యతు లాచార్యులవారిని వదలక భూతములవలెఁ బీడించుచున్నవి. మూడవ పద్యమున "వృత్తము లాంధ్రీమ్యునందుఁ , బెట్టిరి, వాటిన్" అనుచోటను శాల్గవ పద్యమున 'క్రాత్తదన్నంతమాత్రాన , గొప్పగాదు' అనుచోటను, చివరి పద్యమున 'అంధుల పద్యాల భాగ్య , హతియే కాదే' అనుచోటను యతులు కానంబడియొడి. అనుకొనకుండ ఘటాక్షర న్యాయమునఁ బడిన వీనిగురించి యిచ్చట మేము విపులముగా విమర్శింపఁ దలఁచుకొనలేదు. మఱియు వీరు ప్రయోగించిన దుష్టప్రయోగముల, నన్వయ ఫాల్గిత్యముల గూర్చి పరిశీలించుట కిచటఁ దావు లేనందువలన వారి భావములనే ఖండించుచున్నాము.

వీరు వ్రాసిన యాఱుపద్యములలోను వీరి వాదములను బలపఱచుటకుఁ జెప్పిన ముఖ్యకారణము లైదు. వాని నీ క్రిందఁ బొందుపఱచెదము.

(1) తిక్కనాది పూర్వకవులు యతుల వాడిరి, అంత పూర్వమునుండి వచ్చిన యతిని నేడు విడువలేదుండలెమో, ఇంతకంటెఁ బురాతనము వాల్మీకి మొదలుగాఁగల పండితవర్ణులు సంస్కృతమున యతి లేకుండ వ్రాసెడివని వ్రాసిరి కావున మనకు యతి ఆవశ్యకములేదు. ఆ సంస్కృతకవు లీ తిక్కనాదులకుఁ జాలరా?

(2) విశ్రాంతి పదమున కాదుటయే యని యర్థము. కాని 'పైనఁగల అక్షర' మని యెచ్చటనులేదు. కావునఁ దెలుఁగులో నుండు నక్షర మైత్రీత్యాదు లన్నియు విసర్జనీయములు.

(3) వృత్తములు సంస్కృతములో నుండియే ఆంధ్రీమునఁ బెట్టిరి. కావున మాతృకలో లేని యతి పుత్రికలో నేల యుండవలెను ?

(4) యతిపోసల మూలముననే యాంధ్రీభాష యంతయుఁ బెంట్టయినది.

(5) నాగిందియ వికాంతి, పద్యార్థముబోధక, శ్రావ్యత్వముగల సంస్కృత యతి యుండవలె గాని, తెలుఁగులో వాడు యతి మంచిదిగాదు. అట్టి నంచి యతిని తొరంగుట ఆంధ్రీపద్యముల భాగ్యము పోవుటకాదా ?

ఇవి యరుసగా వారి 1, 2, 3, 5, 6 పద్యములలోనున్న విషయములు. శాల్లవ పద్యము ప్రస్తుతాంతమునకుఁగొంచెము సంబంధించినదే యైనను, అదియొక నీతినిబోధించును. దానిని మనము నేర్చుకొనుటలో నేమియుఁ దప్పలేదు. అనీతి యేమనఁగా.

‘ప్రాత దన్నంతమాత్రాన ఘనము గాదు, త్రొత్త దన్నంతమాత్రాన గొప్ప గాదు, దున్నమైనది యెదియేని విడువవలయు గుణములుండినదాని గ్రహించనగును’

కాని యీ నీతి వారి వాదమున కెట్లు పనికివచ్చునో మేము గ్రహింపలేకున్నాము. అంధ్రకవిత్వపద్ధతి దుష్టమనియు; శాంధ్రమున యతిలేక పద్యములు చెప్పట గుణములున్న మార్గమనియు దృఢముగా ఋజువు చేసినవో; నా నీతి వలన లాభముండు నేమోకాని, యేమియు లేక యొక ధర్మవాక్యమును జెప్పినంతమాత్రమున వారివాదము నిలబడునా? నీతికాస్త్రము నంతయు వల్లించుచు నొనర్చిన జారత్వము దోషరహితము కాదని వారు గ్రహించుకొందురుగాక! ఇక మిగిలిన విచారనా భాగమున, వారి కారణముల నొక్కటొక్కటిగా ఖండించుచు నీ క్రిందఁ బొందు పఱచెదము.

(1) వాల్మీకి ప్రముఖులు పురాతనులు, విద్వద్వర్యులును కావున వారి విధమున నే వ్రాయుటకు మనము ప్రయత్నింపవలెను. వారు సంస్కృత శ్లోకములఁ జెప్ప సందర్భమున యతి మనిరి కాని, యాంధ్రపద్యముల వ్రాయుచున్నపుడుగూడ యతిని మానెదవో, లేదో మన యాచార్యులవారి కెట్లు తెలియును? కావున మేమును సంస్కృత శ్లోకముల వ్రాయునప్పుడు యతిని వాడు నియమమును బెట్టుకొనమని శ్రీ యాచార్యులవారి సముఖమునఁ బ్రమాణముజేయుటకు సంసిద్ధులమై యున్నాము.

తెలుఁగు కబ్బముఁ జేయువారము తెలుఁగు కవుల ననుకరింతుముకాని సంస్కృత కవుల పద్ధతినంతయు నవలంబింతుమా? ఉరుపండితులవలె గుడిచేతివై పునుండి యెడమ చేతివై పునకు వ్రాియ నీధపడుదుమా? అంశ్లేయ కవులవలె (పెంటామెటర్) లోఁ బ్రబంధములను రచింతుమా? అట్లు సంస్కృత మహామృదీ యాంగ్లభాషాసాంప్రదాయములబట్టి తెలుఁగు కవిత్వముఁ జేయనియెడల కాళిదాసు, భాసింభానా, మేక్షియరు మొదలగువారు కవులుగారని మనము తలంచుచున్నట్లుగనా? అదియుఁగాక వారు తిక్కనాదులకంటె బురాతనులుఁ గావునఁ దస్కర్తమును ద్రోహ్యమనుట, వారి శాల్లవపద్యమందలి ‘ప్రాతదన్నంతమాత్రాన ఘనముగాదు’ అనెడి పాదమునకు విరోధముగాఁ గనబడుచున్నదే? తా మొకరిని బోధించుచు దానికి విరుద్ధముగాఁ దామే పెడత్రోవఁ దొక్కినవో నింకెట్లు?

అదియునుగాక తిక్కనాదులకు వాల్మీకి ప్రముఖులు చాలరా యని యొక గొప్ప కాకుస్వర ప్రశ్న వేసిరి. కాని మహాత్ములలో నెక్కువతక్కువలు గణించి పోల్చి చూడఁ గూడదనియు, సంస్కృతకవులకుఁ దెలుఁగు కవులకు పోటీ నెట్లుట పాపమనియు, శ్రీ యాచార్యులవారికిఁ దెలియలేదు కాఁబోలు. విష్ణుమూర్తి గొప్ప వాఁడా, సాంబమూర్తి గొప్పవాఁడా యని శంకింపఁదగునా? దీపఁబట్టి యాలోచించిన శైవమతస్థులగు శ్రీ యాచార్యులుగా రివిష్ణుమూర్తికి శివుఁడు చాలఁడా? యని ప్రశ్న వేయుటకు సమర్థులని యూహింపవలసియున్నది. మా కాంతునికంటె నుమాకాంతుఁడే యొక అక్షరము గొప్పవాఁడని సవర్ధించుకొనుటకుఁగూడ శక్తిగలవారు వాల్మీకి ప్రముఖులు తిక్కనాదులకుఁ జాలిరో, చాలరో మనము చెప్పలేముగాని, మన తిక్కనాదు లీయాచార్యులవారికిఁ జాలరా? ఇంక రెండవ విషయమునకు వత్తము.

(2) ఏదియైన నొక వృత్తముఁ జదువుచున్నపుడు చదువుసరళిలోఁ బాద మధ్యమున నొకచో స్వాభావికమగు నాపు కలుగును. 'బాల రసాలసాల నన పల్లవ కోమల కావ్య కన్యకన్' అని చదువుచున్నపుడు 'బాల రసాల సాల నన' అన్న పిమ్మట నొకవిధమగు విశ్రమమును వాగ్విద్రయమేమి, శ్రవణేంద్రియమేమి, యనుభవించి తీరును. ఇట్టి విశ్రమము గణయంతమగు నేపద్యములోనైన నుండితీరును. శతాసధాని గారు వ్రాసిన 'విశ్రమమన్నదంబునకు నర్థము చెప్పడి అఁగులేకదా, అను పాదములో సహితము 'విశ్రమమన్నదంబునకు' అను పిమ్మట నొకవిధమైన విక్రాంతి యున్నదని వారే యొప్పుకొనక తీరదు. అట్టి విక్రాంతి ప్రతివృత్తపాదమందుండునను విషయమును బోధించుట కుద్దేశింపఁబడిన పదము విశ్రమముగాని వైనఁగల అక్షరమని చెప్పుటకు నిర్ణయింపఁబడినది కాదు. "వైనఁగల యక్షరము" అనేడి పదసమూహమే మాకు సమంజసముగఁ దోచుటలేదు. అది నిజమగు నర్థమును స్పష్టికరించుటలేదు. ఏల నన, దేనివైనఁగల యక్షరమని మేమూహింతుమని శ్రీయాచార్యులుగా రనుకొనిరో మాకు బోధపడుటలేదు.

అట్టి విశ్రమము వచ్చుచోటునకు విశ్రమస్థానమని పేరు. ఆంధ్రపద్యపాదముల యందావిశ్రమస్థానమున మొదటి యక్షరమునకు మైత్రిగల యక్షరమువే వేయవలయు నను నియతి, శ్రవణేంద్రియమున కింకను 'హాయి' ని గల్పించుటకు మన కవులేర్పఱిచిరి. ఇట్టి నియతినే యతి యందురు. అదియుఁగాక, విశ్రమమును పదము ఛందస్సులో నుపయోగింపఁబడు, ఛందస్సులకు సంబంధించిన యొక పారిభాషిక పదము (టెక్నికల్ టర్మ్) కాని, దానిలోఁ బై యర్థమంతయు నెట్లిముడును? దానికి బూర్తియగు ఛందోపరమునఁ జెప్పు నర్థము ఛందస్సులో నుండుఁగాని తింగాభట్టియమున నుండునా? గణ

మను పదమున కత్తరగణమే యని యేల ననుకొనవలెనో ! గణములఁగూడ విసర్జించిన యొక మహానుభావుఁడు, గణముల నుపయోగించు శ్రీ యాచార్యులవారి నడిగిన నేమి సమాధానమిచ్చెదరో; యతి, గణము, ప్రాస మొదలగు మాటలకు ఛందోపరమున గ్రహింపవలసిన యర్థము, వాని కేవలార్థములకు భేదింబియుండక తీరదు. యతి యను మాటలో మన శతావధానిగారికి యతీత్యుండకు కనఁబడుచున్నాడు కాఁబోలు. ఈ యతి సంస్కృతభాషలో లేకపోయినను, సోదరభాషలగు కన్నడము, అరవము మొదలగువానిలోఁ గలదని వారు తెలిసికొందురుగాక !

ఇంకను మన యాంధ్రపద్యములను జంపె, త్రిపుట, అట, అది మొదలగు తాళములతోఁగూడ లయవేసి పాడునట్టివారు కలరు. అవి వారు పాడుచున్నపు డాంధ్రకవిత్వమందు విశ్రమస్థానమున నత్తరసామ్యముండుటవలని లాభము శ్రీ యాచార్యులవారు తెలిసికొందురు. అదిగాక శతావధానిగారు వ్రాసిన యతిసూత్ర పద్యములను మైనఁ జెప్పినవిధమున లయవేసి పాడినవో, యతిలేని నష్టముగూడఁ దెలియును. నొసట బొట్టు లేని పుణ్యస్త్రీనిఁ జూచిన, చతువున కెంతసొంపుగా నుండునో, వీరిపద్యములను లయవేసిపాడుచున్నపుడు విను జెవి కంత యింపుగా నుండును ఇంక మూడవ యంతమును విమర్శింతము.

(8) వృత్తములు సంస్కృతములో నుండియే తెలుఁగునఁ బెట్టిరి. కేవలగణములను తెలుఁగునఁ బెట్టుటయే గాక, కర్ణేంద్రియసౌఖ్యమునకై యత్తరసామ్యము నదనముగా మన యాంధ్రకవులు కల్పించిరి. పద్యమైనను, శ్లోకమైనను, దోహదమైనను మన చెవికింపుగా నుండుటకేగాని వేతొకటికాదు. కేవల భావప్రకటన కొఱకే యైనవో వచనమే కడుంగడు ప్రశస్తమని తెలియనగును. సంస్కృతమునుండియే వృత్తము లాంధ్రమునఁ బెట్టెనని, పూర్తిగా సంస్కృతశ్లోకములవలెనే యాంధ్రపద్యము లుండవలెనా? మాతృకయుఁ బుత్రకయుఁ గవలవలె నెక్కడనైన నొక్కటే పోతపోసినట్లుందురా? నేడు యతి లేకుండ నాంధ్రపద్యములను వ్రాయుమను నాచార్యులు గారు రేపు సంస్కృతపద్ధతులన్నియుఁ బూర్తిగాఁ దెలుఁగునఁ బ్రవేశపెట్టుదురు.

ఒక సంస్కృతశ్లోకమున 'రామైవ' యనుటకు 'రామ' యనునది యొక చోటను 'ఇవ' యనునది దానికి దూరముగ నెచ్చటనో మఱియొకచోటను ఉండును. అట్లే తెలుఁగు పద్యములలోఁగూడ 'రామునివలె' ననుటకు 'రాముని' యనునది యొకచోటను, 'వలె' యను ప్రత్యయము దానికి దూరముగ నెచ్చటనో వ్రాసిన యెడల నా పద్య మెట్లుంజుకొన్న నర్థముకాక 'పులినిఁ జూచి వాతెట్టుకొన్న నక్క పుచ్చిచచ్చె' నను సామెత జ్ఞప్తికి వచ్చునట్లు చేయదా ?

పోనీ వాదముకొంటు సుస్కృతములోనుండి తెచ్చిన వృత్తములలో యతి తీసి వేయదమని యొప్పుకొన్నను, మిగిలిన సీసపద్యము, గీతపద్యము, కందపద్యము, అటు తెలఁదులలో యతి విషేధింపవలెనని యెట్లు చెప్పనగును? అయినను శ్రీయాచార్యుల వారీయభిప్రాయము నే కందపద్యములో యతి ప్రాసలను విస్తరించి యెందులకు వ్రాయవలెను? మన తెలుఁగు కవులగు తిక్కనాదులు పూర్వమును, విద్యద్యుర్యులునుగదా; వారు కందపద్యములలో యతి ప్రాసలను బెట్టిరికదా? 'ఆత్రోవ భగ్న మొనరించి' మన శతావధానిగా 'రీ భావవిహీనంపు పథము తొక్కడగునా?' ఇంక నాలవ విషయమునకు వత్తము.

(4) ఈ యతి ప్రాసలనలన నే యాంధ్రవాఙ్మయమంతయుఁ జెంటుయైనదని 'వరుల ప్రాసల లాభ మీ పెంటగాదె' యని విదనపద్యమునఁ జెప్ప సాహసించిరి. యతి ప్రాసలతో వ్రాయఁబడిన పంచమవేదమని 'యెన్నఁబడు మహాభారతము వీరి కంటికిఁ జెంటుఁగిందఁ గానఁబడినదా? వారివారి! ఎంతమాట వింటిమి, సముద్రములో నీరు లేదన్న వానితో వాద మెందులకు? మఱి తాము సర్వజ్ఞులమనియుఁ దాము వ్రాసినదియే గొప్పయనియు, మిగిలినవారు వ్రాసినది తుక్కునియు వారియభిప్రాయము కాఁబోలును వాగు భావనంతను నియంతురహితముగ, స్వేచ్ఛానుసారముగ, మాదిగ మంచమును జేసిన విషయము గమనింపక 'మగనిఁగొట్టి మొగసాల యెక్కిన' దన్నట్లు పూర్వ కవుల యాంధ్రపద్యములన్నియు 'వ్యర్థశబ్దముల' ప్రోగని వాక్రమ్యుటకు వీరు సాహసించుచున్నారే? ఇంకఁ జివరి విషయమునకు వత్తము.

(5) ఈ యొదన పద్యమును మన యాచార్యులు గారతి చిత్రముగ నల్లివారు. వ్రాసిన విషయము వారికిఁ దెలిసినచో సంతోషమేకాని, వైవారికిఁ జూచిన యెడల నీ పద్యము వారి వాదమునకు స్వయంవిఘాతముగా నున్నట్లు కనఁబడుచున్నదే? యతి, వాగింద్రియ వికాంతిని, పద్యార్థముబోధతను, శ్రావ్యత్వమును, గూర్చునని వారే నెలవిచ్చుచున్నారు అట్టి యతిని గోల్పోవుట ఆంధ్రుల పద్యాల భాగ్య హతియే కాదా' యని వ్రాసిరి. అవును. మన యాంధ్రపద్యమున నుండు యతి నిశ్చేధింపఁబడుట తత్సాగ్రహతియే. ఇందులకు మే మొప్పుకొనుచున్నాము.

బహుశః శ్రీయాచార్యులవారు సుస్కృత యతివలె, మన యాంధ్రీయతి యుండవలెనని కాఁబోలు తలఁచి యా భావమును స్పష్టికరించుట కీ పద్యమును వ్రాసి యుండవచ్చునేమో! 'పద్యార్థముబోధత' మన యాచార్యులవారికి నాంధ్రీపద్యములలోకంటె, సుస్కృత శ్లోకములలో నెక్కువ యుండవచ్చును. కాని, మన యాంధ్రీకవిత్వములో నున్న యతితోఁ గూడిన మహాభారతమునకుఁ బద్యార్థముబోధత

లేదా? అది యర్థముగాక మనమందఱము తల బద్దలుగొట్టుకొనుచున్నామా? మఱి కాళిదాస విరచితములగు మేఘసందేశాది కావ్యములలో నక్షరసామ్యముండు సాంధ్ర యతి లేనంతమాత్రమున, నవి యన్నియు జారుజారుగా, సులభముగాఁ జదివయు జదువనంతలోనే తత్త్వము నవగాహనమై పోవుచున్నవా? కావునఁ బూర్వము నుండియు సాంధ్రకవులు వాడుచున్న శ్రవణేంద్రియ సుఖదాయకమైన యతిని నేడు శ్రీయాచార్యులవారు పంచబంగళము చేయఁదలఁచుట యెంతమాత్రమును సమంజసముగా లేదని మా నిశ్చితాభిప్రాయము. ప్రాసనుగూర్చి శతావధానిగారు “వశుల ప్రాసల లాభ మీ వెంటుగాడె” యనుచోటఁ దక్క తక్కిన చోట్ల నొక్క వాద యంతముగా ఖండింపలేదుకావున, దానిఁ గూర్చి మేముఁ గూడ నేమియు విమర్శింప లేదు. ఇది యంతయు మేము వ్రాసినందువలన శతావధానిగారు మూఁడె గినియక సాంతముగ దీనిని జదివి మమ్ము తమింపఁ బార్గితులు.

పల్నాటి భక్తసమాజ తృతీయ సమావేశము.

స్వస్తిశ్రీ క్షయనామసంవత్సర మార్గశిర బ ౧౦ బుధవారము పల్నాటి భక్తసమాజ తృతీయసమావేశము చిన్న అగ్రహారములో ప్రారంభించి శ్రీరాధాకృష్ణస్వామివారిని ప్రతిష్ఠింపజేసి శ్రీస్వామివారి పూజచేసి పిమ్మట ఘటంగ సీతారామావధానిగారు మున్నగు సంఘ సభ్యులు ప్రేక్షకులు భక్తిపరవశులై నమక పురుషనూక్త నామ పారాయణంబుల నొనర్చి కృతకృత్యతంగంచిరి. పిమ్మట శ్రీ పిరాట్ల శ్రీశైల శాస్త్రిగారు శ్రీ భేతనభట్ల వెంకటకృష్ణ శాస్త్రిగారు మున్నగు మహాత్ములు అష్టపదీ తరంగ అధ్యాయగ్రాంతములచే పూజల సంతసింపజేసిరి. తరువాత కార్యదర్శినైన నా ప్రారంభోపన్యాసమును వచించి కార్యక్రమమును వెల్లడించితిని. తరువాత సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ కంభంపాటి సీతారామశాస్త్రిగారు వేదాంతోపన్యాసమును వచించిరి. భోజనానంతరమున శ్రీ ఘటంగ మాణిక్యశాస్త్రిగారు - భాగవతపురాణ

మును జనహృద్యమగుచు వచ్చిరి. సంధ్యావందనానంతరము జిల్లా సంఘసభ్యులను భక్తవర్మలగు గుడ్లవల్లి విశ్వనాథంగారు జానకీ శవధంబును హరికథను గానముచేసిరి. శ్రీ స్వామివారి పూజామహోత్సవంబును మంగళపాఠమును జరిగినపిమ్మట గోవిందనామ సంకీర్తన లచే సాయంత్ర భోజనంబునొనర్చి విశ్రమించి వేకువగూమున శ్రీ స్వామివారి సన్నిధియందు ప్రభాతసేవయు నొనర్చి కృతకృత్యులైరి. ఇట్లు మొదటిరోజు కార్యక్రమము ముగిసెను. రెండవరోజు ఉదయము రుద్రాభిషేకము పురుషసూక్త నామపారాయణములు శ్రీ నారాయణంభాట్ల సీతారామశాస్త్రిగారి అతిమధురమగు భాగవత పురాణము శ్రీ ధూళిపాళ్య సుబ్బయ్యగారి సంగీతకాలక్షేపణయు భక్త జనులకు మహదానందంబాసంగెను. భోజనానంతరము శ్రీ దీపాల అచ్చయ్యగారిచే సీతాకళ్యాణమను హరికథానుధారసము సభారం గంబున సాయంత్ర రి ఘంటలవరకు వెదజల్లబడియె. పిమ్మట సంధ్యా వందనానంతరము భక్తవర్మలను జిల్లాసంఘసభ్యులగు అంబటిపూడి రామనాథంగారు పాండవదూర్వాసమును హరికథను వదించి సర్వజనులను ఆనందాతిశయమున చిత్తరువులోని బొమ్మలపోల్కి నొనర్చెను. సాయంత్రభోజనానంతరమున వెంపటి వీరరాఘవయ్యగారు అహల్యా శాపవిమోచనమను హరికథను వదించిరి. ప్రభాతసేవయు జరుపబడియె. మూడవరోజు శుక్లినామపారాయణయు తరంగ అష్టపది అధ్యాయ కాలక్షేపణయు శ్రీ లంక బుచ్చయ్యశాస్త్రిగారి అతిభక్తి పూరితంబు అగు కృష్ణరాయబార కథాసహితంబగు పురాణమున్ను శ్రీ జిల్లాసంఘసభ్యులగు పాలవర్తి శివరామయ్యగారి ఆనందదాయకంబగు సంగీత కాలక్షేపణలతో భోజనసమయంబయ్యెను. భోజనానంతరంబున శ్రీ గోలి మల్లిఖార్జునశాస్త్రిగారి ధర్మశాస్త్ర విచారణయు వారి శిష్యులగు బాలకుల భజనయు శ్రీ పరమహంసేశ్వారి బిరుదాంకితులగు శ్రీ ఎనమండ లక్ష్మీనారాయణ స్వామివారి వేదాంతోప

న్యాయమున్నూ జరిగెను. సంధ్యావందనానంతరము మంగళగిరి హరి దాసుగారి హరికథయు జరుగబడియె. పిమ్మట కార్యదర్శినైన నేను సభింతంబున సర్వవిషయములను గూర్చి ఉపన్యసించుటయు ఆహ్వాన సంఘపక్షమున శ్రీ లంక సాంబశివశాస్త్రిగారు గంభీరోపన్యాసము నిచ్చుటయు అన్ని సమయములయందును ఆయా కార్యక్రమముల యందు బ్రహ్మశ్రీ మొదలి సుబ్బయ్యగారు మృదంగవాద్యమును సకలజనహృద్యమగునటుల నొనర్చి శ్రీ రాధాకృష్ణస్వామివారి అనుగ్రహపాత్రులై జిల్లాసంఘసభ్యులయ్యును యీ సంఘమందు సభ్యత్వమును వహించి మృదంగవాద్యమందు లోపములేకుండా యీ సమావేశములను ఉద్ధరించుచున్నందులకు కార్యదర్శినైన నేను వందనశతకంబుల నొనర్చుచున్నవాడ. పిమ్మట మూడవరోజు రాత్రి ప్రభాత సమయంబున సభ్యులందరు దయచేసి సర్వవిధములగు ఉపచారంబుల శ్రీ స్వామివారి ప్రబోధించి మంగళహారతిని యిచ్చి శలవొంది కరతాళంబుల హార్మణి మృదంగ వాద్యంబుల నామ సంకీర్తనంబులు చేయుచు నిజనివాసంబులకు జరుట మున్నగు కార్యక్రమములచే తృతీయ సమావేశము అగ్రహారనిలయులగు ప్రజల అదృష్టంబున జయప్రదముగా కొనసాగెను. ఈ సంఘమును పిలిపించి వ్రాయ ప్రయాసల కోర్చి తాము తరించి ప్రజల తరింపజేసిన శ్రీ వెంపటి సుబ్బయ్య లంక సుబ్బయ్య యీ వెంకటనారాయణగార్లకు ఆయురారోగ్య పుత్రప్రాప్తి ఆభివృద్ధియు దేహాంతంబున మోక్షంబును శ్రీ రాధాకృష్ణస్వామివారు ప్రసాదించుగాక. ఈ సంఘమునకు 32 ముప్పై యిద్దరు సభ్యులు దయచేసి యీ కార్యక్రమము నెనర్చినందులకు నేనెంతయు కృతజ్ఞుడను. తిరిగి భక్తసమాజ చతుర్థసమావేశము వాడవల్లి గ్రామమునకు శ్రీ తిరుపతి రామయ్య రామడుగు రామకృష్ణయ్య గార్లచే పిలువం బడియె.

కళావంతుల సంఘసంస్కరణము.

1 కళావంతుల సంఘసంస్కరణమును గురించి ఆంధ్ర కృష్ణా పత్రికలు విశేషముగా ప్రచారముచేయుచున్నవి. కళావంతుల సంఘముయొక్క అన్నిరకములైన అభివృద్ధులను మేము హృదయపూర్వకముగా నభిలషించుచున్నాము. కాని వారు నిర్ణయించుచున్న కార్యక్రమమునందుమాత్రము కొన్ని సవరణలు అవసరమనిమాత్రము మా అభిప్రాయము. ఈ పరిస్థితులు ఒకటి రెండు యింకా యెక్కువమంది ఆంధ్రపత్రికాధిపతులకు తెలివిననూ వారు ప్రచురించుట కనుగ్రహింపలేదు. దానిచేత మాకును వారికిని ప్రకృతవిషయమును గురించి భిన్నాభిప్రాయముండునని అనుకోవలసివచ్చినది. తమ అభిప్రాయమునకు విరుద్ధమైనను వివిధపక్షముల ఉద్దేశ్యమును లోకమున కెరుకపరిచి సిద్ధాంతీకరింపవలసిన భారము వారియందున్ననూ దానిని వారు గమనింపనందులకు పశ్చాత్తాపపడవలసియున్నది. యే విధముగానయిననూ దీనిని గురించిన సత్యాన్వేషణ మవసరము గనుక అభినవసరస్వత్వము గ్రహముతో నిల్లే తెలుపుచుందును.

2 ఏ సంఘమునైనను కౌన్సత్వముకు దీసికొనిరావలయునన్న ఆ యీ సంఘమునకుండు వాయకుడు చెప్పినచొప్పున ఆచరించువాడై సత్ప్రవర్తకుడై యుండి స్వేచ్ఛలనునైతము ఆచరింపజేయవలెను. తా నపమార్గ ప్రవర్తకుడై పరుల వాచరింపజేయుదమన్న నయ్యది కొనసాగనేరదు. సాంఘికౌన్సత్వ మెన్నడును కలుగదు. యిట్లుండ వేశ్యా

సంఘమువారు వ్యభిచారవృత్తిని కులవృత్తినిగా మార్పించుకొను చున్నామనియు సంఘగౌరవమును నిలువజెట్టుకొనియెదమనియు వా గ్రూపమున జెప్పుచూ ఆచరణలో నించుకొననూ జూపకయు మా యాత్మగౌరవములు కాపాడుకొనుటకు ఆటంకకరములైనవి దేవాల యములలో స్పృహగీతనొకరులేయని వాక్రుచ్చుచుండిరి. మీదుమిక్కిలి భజనల నంగీకరించి యీవామూలను మా స్వేచ్ఛానుసారముగా ననుభవించులాగును దొరతనమువారిచే నొక చట్టమును నేర్పాటు చేయించిన బాగుండునని గొప్ప యాందోళనము చేయుచు పలుగురు ప్రిడర్లను కొందరి స్కూలుమాస్టర్లను కొందర సహాయోద్యమ నాయకులను రేయింబవ శృశ్రయించి కొన్ని వ్యాసముల నాంధ్రాది పత్రికలలో బ్రకటించియున్నారు. అరయనరయ నివి ఆశ్రయించిన కారణమువల్లనో లేక ప్రచురించునంశములు లోకహితముగానుండు ననియో వారు ప్రకటించియుందురు, కాని లోకములో నేయంశ మైననూ తనకు హృదయపూర్వకముగా నింద్యమనితోచినప్పుడు అపనిని విసర్జించుట న్యాయము. కాని దానిఫలము నపేక్షింపకూడదు. పూర్వము జమీంగారులవల్ల నాట్యకుంభారతులు వగైరాలకు యివ్వ బడిన యీవాంభూము లాకృత్యముల నిర్వర్తింపక యే తాను స్వేచ్ఛగా ననుభవించుకొనుట వెర్రితనము. ప్రిడరువృత్తిలో పాపమున్నదని గ్రహించినప్పు డాపనిని విసర్జించుటయే ముఖ్యకర్తవ్యముకాని దానిని స్కూలుమాస్టరుపదవిగా మార్పించవలెననికోరుట హాస్యాస్పదము ! పురోహితమువల్లజీవించువా డావృత్తి గర్హ్యమైనదిగాన పిక్చర్లుపుచ్చు కొనుచున్న జడ్డిపదవిగా మార్పిగోరుట నింద్యము. ప్రతివిషయము లోనుకొంత త్యాగ మివసరమయియున్నది. ఆసహాయోద్యమములో

తమ ఉద్యోగవృత్తి త్యాగమెగాక ధనత్యాగమెగాక ప్రాణములుసైత మర్పించితగిన త్యాగులుండియున్నారు. గనుకనే ఆయుద్యమపవిత్రత కొందరు గ్రహింపగలిగిరి. ఏపనిలోనైనను త్యాగములేనిది, తనయభీష్టము నెరవేరజాలదు. పూర్వము పడుచులుగానున్నవారు తమవ్యభిచారదుర్వృత్తులను మాని బ్రహ్మచారిణులైయుండి సన్మార్గముందుండు లాగున ముందు సంస్కరింపబడవలెను. యిదివరలో పడుచులుగానున్న వారలు వివాహముచేసుకొన వీలులేనందున భక్తిభావపూరితములగు ఆధ్యాత్మము మొదలగువాటిని పాచుచు భగవత్సేవచేయుచు వేషభాషలు మార్చుకొని ప్రవర్తన మార్చుకొని భగవత్సేవచేసినమాత్రాన వారిజీవితము కళంకదాయకము కాజాలదు. ఇంక ననాధబాలికల సింఘమువారు సేకరింపకయు, వివాహయోగ్యులగుబాలికలకు గజ్జకట్టించకయు, తమసింఘమును బాగుజేసుకొనుట యుక్తముకాగా నృత్యముచేయతగినవారిని యితరప్రవర్తనలు మాన్పించలేక భగవంతునివద్ద ఆడుటవల్ల ముప్పువాటిల్లినదనుట యెంతవరకు నమ్మదగినదో చదువరులు గ్రహింతురుగాక. లేక నిజముగా మేము పవిత్రులమయ్యు మా కీయసర్ధకము దేవాలయనృత్యదులవల్లనే వచ్చినదని సత్యముగా గ్రహించినప్పుడు వా రేల యీగర్హ్యజీవనము నాశ్రయించవలెను? నిరాధారులుగానున్నవారు కూలినాలిచే నంతమండి జీవించుచున్నారు? ఆడునాం బ్రజ్జేల మహాత్ముని యుపదేశానుసారముగా రాట్నములుత్రిప్పి నూలువగైగాపనులు చేసుకొని జీవించగూడదు? అరయనరయ వీరియభిప్రాయ మెట్లున్నదనిన మాపూర్వపుపడుచులు స్వైరిణులైయుండవలెను. దేవళములలో నాట్యము ముందుగా మానుకొనవలయును. యీనాములనుభవించవలెను. అనుతలంపె గాని తమసంఘాభివృద్ధికి

పాటుపడుదమన్నతలంపు, కనుపించెడు. వీరు సూచించునవి రెండంశములు. అనాధ బాలికలను సంఘములోనికి రానియకుండుట; బాలికలకు వివాహముచేయుట. ఈ రెండును వేశ్యాసంఘమువారి చేతులో నున్నవి. దీని కితిరసహాయ మెంతమాత్ర మవసరపడదు. కాన వీరు చేయదగిన అంశ మేమన, తమయీనాములను ఆధర్మకర్తలు నియమించు నపుకరీకి ఒడబడు యితరస్త్రీలకు తక్షణం వదలివేసి కూలి నాలి చేసికొని మరియొకస్వతంత్రజీవనము చేసికొనుట తగవుగాని దాతల ఉద్దేశ్యమునకు భిన్నముగా దీనిని తాంబూలమువేయ ప్రయత్నించుట సమంజసముకాదు. భజనచేయుసమర్థులు పెక్కండ్రు పెక్కు జాతులలో యున్నందున యితరు లేల భజనచేసి యీనాములనుభవింపకూడ దనుసంశయము నిరసధికమగునుగాన సర్వవిధముల దీని యందు చెడుగున్నదని తోచినప్పుడు దానిని మనము వదలుకొనుటయే యుచితము. కాయగాని పండుగాని కుళ్ళుపుట్టినప్పుడు కుళ్ళువదలి మంచి భాగ మనుభవించ ప్రయత్నించుటయు అనారోగ్యమే. మంచిభాగము లోను యీ చెడిపోయినపదార్థ మావరించియుండును. కాన దీనిని వదలి మీ కులమును ఔన్నత్యములోనికి దెచ్చుకొనుట సర్వశ్రేయము.

క ప్రముఖుల కొక్కమనవి.

ముఖప్రీతిమాటలకు మోసపోయి వారిమాటలకు మోమాట పడి ఆంధ్రవత్రికాది దేశవత్రికలలో తమవ్యాసరాజములను బ్రకటింప కుండుడు.

పుత్రోత్సవము

“రామసింగు” అను నొక యాదారపురుషుని ౧౩ సంవత్సరములు పోషకుల లోను బడపడి ౬ వత్సరముల నుండి ప్రధానపోషకులలోను మా పత్రికాపాతకు లెల్లరుం బ్రతిమాసము తిలకించుచునే యున్నవారలు. ఇంకను నాయన యీ పత్రికకుఁ గావించిన మహోపకారముగూడ నొకపరి విశేషించి వీక్షించియున్నవారు. అట్టి వారియెడలఁ గృతజ్ఞత కనఁబఱచుట మాకు విధియైయుండుటంబట్టి తదుదంత మొకింత యిచటఁ బ్రకటించుచున్నవాడను. ఈయన ప్రియము సుమారు ౧౦ సంవత్సరములు. నలుగు రైదుగురు పుత్రికలు. అం దొక పుత్రిక పుత్రపుత్రికా సంతానవతిగూడ నైయున్నది. ఇట్లు దుహితలును దాహితృలును మఱుదులు మున్నగు మఱికొందఱు బంధుగులును దత్తవంశియును సర్వదా తన్నుఁ జూట్టుకొనియుండ బంధుసంక్రమందిరతం బ్రినాదభరితుఁడై యున్న ను “అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి” యను నభియంత్రాక్షి దలంచుకొని గంభీరఁడుటచే బహిష్కరింపఁబడున నెప్పుడేని యీ యీశ్వరము నెఱవేర్చు నీశ్వరుని ధ్యానించుచుండఁబోలు. భగవద్భక్తుఁడును సర్వభూతపితరుఁడును విశేషించి విద్యద్వాపిష్ఠాణ పూజకుఁడును నగు నిట్టివాని యీశ్వరం బీశ్వరుఁ డేల పూరింపకుండును. కనుకనే యీ పృథవీ స॥ శ్రీవణబహుళ దశమి సోమవాసరము రాత్రి నాలుగువర గంటలకుఁ గర్కటకలగ్నంబున శ్రీరామసింహాసకుఁ బుత్రోదయం బగుటయుఁ దదుత్సవము ౨౧ దినమగు భాద్రపద బ ౧ కావంపఁబడియే ఈయన పత్రి స॥ భాద్రపద శు ౧౪ ఆనంతపద్మనాభనీతమును మఱునాఁడు సత్య నారాయణ వ్రతమును జేయుచుండును. అప్పుడు పలుమంది విద్యద్వాపిష్ఠాణులును నటువిటుగాయకులును బంధువులును స్నేహితులును జనుదెంతురు. ఆ రెండుదినములు నందఱికి నన్న దానమును గావించియు హరికథలు చెప్పించియు నవధానములుచేయించియుఁ బాటలుపాడించియు నాటలాడించియు మహోత్సవమొనర్పి తత్త దధికారానుగుణముగా సత్కరించుచు దనకు జేవప్రాప్త్యాణులయెడఁగల భక్తివిశ్వాసములఁ బ్రకటించుటయే కాక విద్యాభిమానముగూడఁ జూపుచుండును. వేలరూపాయలు చెచ్చించి యనేకులకు వివాహములే చేయించెడి యీ మహోదారుఁ డొనర్పు విద్యుత్సన్యాసము లెంత విరివిగా నుండునో చదువరులు గ్రహింపకపోరు. భారతీయవిద్య లాదరించు స్వదేశప్రభువులు విశేషించిలేని మన దేశమున నిట్టి మహాపురుషులు విద్యాభివృద్ధికిఁ గొంత తోడ్పడుచుండుట యెంతయు ముదావహము. ఇట్లేటేట నీయన భాద్రపద శుద్ధ చతుర్దశి పౌర్ణమాస్యయందుండేయు ననంతపద్మనాభ సత్యనారాయణవ్రత మహోత్సవముల కా మఱునాఁడు పుత్రోత్సవముగూడఁ దోడయి పలుమందికిఁ బరమానంద మొడగుఁచును. అనే కాబ్దములనుండి యారాధింపఁబడు ననంతపద్మనాభ సత్యనారా

యలు లాత్మోత్సవముతోపాటాయనచే నాత్మజోత్సవముగూడఁ జేయించి యత్సవంతులైరి. కం॥ అక్కఱకు రాని చుట్టము, మొక్కిన వరమిని వేల్పు, మోహరమునఁ దా నెక్కినఁ బాఱని గుట్టముఁ గ్రొత్తున విడువంగవలయుఁ గదరా నుమతి॥ అని జను లేర్పఱచుకొన్న కట్టుబాటునకు భగవంతుఁడు గూడ భయపడి తీరును.

రామసింహు పుత్రోత్సవమునకు వ్రోత్సవములకుఁబోలి బందుగులు పండితులు పాఠకులు మొదలైనవారే కాక దేశములు దేశపాఠశాలలు వాగ్గీరుదారులు రాజకీయోన్నతోద్యోగులు పలుమంది యరుదెంచి కట్టుములు చదివించి కానుకలర్పించి శిశువును దీవించి జనకునిచే సత్కృతులయిరి. వ్రోత్సవములకున్న వార్షిక ప్రధానముననే కాక విచ్చేసిన విద్యార్థులు నూత్న వసనములచేతను పాఠాలచేతను చాల సౌఖ్యనింపఁబడిరి. అయ్యుత్సవమున కరుదెంచిన యందఱు నాశీర్వాచించుటతోనే నీ దినవసుండు పద్యములం బఠించితిని.

మ॥ ప్రభవకావల కృష్ణపక్షదశమీ పద్మారివారంబునక

శుభముత్తంబగు నార్ద్రాయందు మఱియుక శుభ్రాంకులగ్నంబునక

బుధురక్షోగురు లబ్ధిహస్తిగులుగా నేనింట నాయణఁబ్రదుం

దభయంబీయఁగ రామసింహుతనయుం దావిర్భవించెంగదే

౧

కం॥ వచ్చిన బ్రాహ్మణులెల్లరుఁ బొచ్చెములేకుండ నీ నుపుతున కాశి

స్పిచ్చిచను టర్న మగుటను దెచ్చితిఁ బద్యమయమైన దీవన నేనున్,

౨

కం॥ రవిశశిబుజబుధగురులును, గవిశనిరాహువులుఁ గేతుఁ గలసి మహావై

భవసముపేతుని వీరాయువుఁ జేతురుగాక యేత దుత్తమశిశువున్.

౩

సీ॥ దక్షవసిష్ఠుని తనయలం గాంచిన యజుఁ దీనిసుంగున కాయువిడుత.

మనుధర్మముఖులకున్ జనకుఁడౌ భాస్కరుఁ దారోగ్యమిడుత మీ యర్చకునకు-

గజముఖస్కందులం గనిపెంచిన యుతుకుఁ డైశ్వర్యమిడుత మీ యాత్మజునకు-

కంతున కెనయా జయంతుని తండ్రి యీ పట్టికి సామ్రాజ్యపదవి నిడుతి-

భార్గవుఁడు నీతి మఱియు వాక్పటుత వాణి యశము లక్ష్మీకుఁడును నిచ్చి యనఘుఁడైన

రామసింహుతనూభవుం లేమతోడ నోముదురుగాక ప్రాభవం బుట్టిపడఁగ-

౪

కం॥ మఘనదైవభవయతుఁడు ననఘుఁడౌ మా రామసింహు నవనందనుఁడౌ

రఘునందనుఁ దా శ్రీమద్రీఘనందనుచేతఁ జక్క రక్షితుఁడగుతన్.

౫

సీ॥ దేశముఖ్ దేశాయి దేశపాఠశాల స్త్రీకుఁ గట్టుంబు లెన్నో యాఁగల్గివారు.

కనక భూమలచేతఁ గై నేయఁగాఁగల్గి రొగిని వాగ్గీరారు లొక్కమొగిని-

మఱియుఁ గొందఱు నుహ్వాన్యలు తా మరుదెంచి యర్పింపఁగఁగల్గి రంకుకముల

గాయకు ల్మధురంబుగాఁ బాడఁగలిగిరి. యాడఁగల్గిరవేళ్ళ లభినయములఁ

గాన నెవయఁ జేతగామి విద్యక్రమమైన నేను నీకు నభినవముగ

రత్న పంచకంబు రవియించియచ్చితి రమణమై గ్రహింపరాకుమార !

౬

—* నాగర పౌశ్చ నిర్ణయము *—

తే॥ పుడుమిపేటపు తెల్లరు బుద్ధిశాలియై రహించెడి యల భర్తృయజ్ఞాగూర్చి
దోయిలిఘటించి కరము సంస్తుతులొనర్చి కీర్తివనయంబుదోపదా మిట్టులని

ఉ॥ “శోధితుడైన నాగరుడె సోమముద్రావలగఁ గన్యనీయ క్రా
ద్ధాధిక్యకుం బొనర్పను సమర్థులటంటి. కులంబు గోత్రముక
బోధయొనర్పజాలని ప్రబుద్ధులు మున్నగువారిపట్ల నా
శోధన మేవిధింబొసఁగు. జూచి వచింపఁగదే మహానుభవీ !”

33౫

చ॥ అనియుంటు ప్రశ్న సేయుటయు నా ద్విజులఁగని భర్తృయజ్ఞాది
ట్లనియును “బ్రశ్న మాపపు మహాభర మీరలు నామకీర్తనం
దునిచితి. శౌనగాక. ననినోద్భవుఁ గూరిచి కేళమోడ్చి మీ
మనకులఁ బట్టుకట్టులు సమస్తము చెప్పెద నాలకింపుడే.

3౩౬

మాలిని॥ “అవిదివెత్తవంతుం డన్యదేశాగతుండుక

నవినయముగ మీతో నాగరుం దేవటన్నక

దవుగతిఁ బరిశుద్ధికొ గల్గి పంపుండు గరా

భవసహతులరై యో బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠులారా !

33౭

సీ॥ అధికమాదక్షిణ యర్జించుటకుఁగాను లిటునుచాతెడి శోర్కి-పేర్కెఁగాని
యపకృష్టమిఁదికిం గృపణతం బరువెత్తు వ్యర్థమా శోపంబువలనఁగాని
యెదోయొక్క యత్యల్ప హేతువునందేసి యుదితమా ద్వేషంబునుండికాని
శుద్ధియిచ్చనవై చ్యుతిగల్గునని మదిం బీటవెట్టినయట్టి భీతిఁగాని
పాదితంబును యాచించు పతితజనుని శుద్ధుజేయున నాగరక్షోడినురుల
బ్రాహ్మహిత్యోద్యమంబగు పాపమెనయల. గాన నెటువంటివారికిం గార్య ముద్ది.

ఆ॥ అస్మదుక్తమైనయట్టి ముత్యైఁగులకుద్ధి వడయునెవఁడు శ్రద్ధతోడ
నాఁడు దూరదేశవాసియే యగుఁ గాక నాగరునిగ నెఱుంగ నొగులమున.

33౯

క॥ మును జనయిత్యవంశంబును జనయిత్రీవంశ మవల సంశోధితముక
బొనరిచి కిలంబును నటువెనుకను శోధింపఁదగు వివేకముతోడక.

3౪౦

క॥ ఈ మూఁడింటను శుద్ధుండు సామాన్యపదార్థుఁడగును. సకల ద్విజులఁక
నేమమున నేటికొకపరి తామును శుద్ధులగుటొప్పు సానం బటుకాక.

3౪౧

టీ॥ అంచుకొలువఁబూర్వ మద్దాంతమున శుభబుతువునందునను జి కేంద్రియంబులు
కాంతి దాంతి గలిగి చాతుర్వర్ణసంపదన్వితులయియున్న యవనినురుల

3౪౨

అ॥ వారిమధ్యమందు వాని గర్వాత్థి వాని భూసురుని సభక్తి గూరు

చుండఁజెట్టి నాలుగు త్రమసీరికన్ వారియెదుట వేయవలయు సరిగ.

౩౪౩

సీ॥ పృథమసీతం బందు బహ్వుచుకొలుకును. నన్యహాసీతంబు యాజునునకు.

మఱి తృతీయంబు సామగునినిమిత్తము తరువాతి దాద్యుండు తావసింప

వేటొక్కసీతంబు వేయనౌ నహోట ముద్రికార్థము విప్రముఖ్యులార !

శ్రీనూక్త కాకున శ్రీవిష్ణుదైవత పారావతంబులు పావమాన

జీవనూక్తములును జెప్పనౌ బహ్వుచుఁ డపుడు కాంతికముగ. నటు చతుఃప్ర

కారమైన ఋషులకల్పంబు మండలబ్రాహ్మణంబును మధుబ్రాహ్మణంబు

౩౪౪

క॥ గాయత్రీబ్రాహ్మణమును శ్రేయస్కుర పురుషనూక్త శివసంకల్పా

లా యంగపంచకంబును బాయని రుద్రములు నిత్యం బలియించి వెసక

౩౪౫

సీ॥ అధ్వర్యుఁ డొనరించునది కాంతికంబును. ఛందోగుఁడును బేర్చి సౌవ్రతంబు

దేవవ్రతంబును దినమణి చంద్రమౌవ్రతములు విష్ణుసంహితయు జ్యేష్ఠ

సామము నేకవింశతిదాకనౌ రథంతరమును గాయత్రి మఱి యువినుండు

భార్యుండసామసంపన్నంబులౌ సామరుద్రము ల్బడువనౌ మాఘముగను.

స్కందసూక్తమును బ్రశస్త గర్భోపనిషత్తు నీలరుద్రసహిత ప్రాణ

రుద్రములు మఱి నవరుద్రముల్ క్షురిక నాద్యుండు పరింపవలయు యుక్తఘటితి.

తే॥ అంతః బుణ్యాహఘోష గీతాదికములు నెలఁగ శ్వేతాంబరంబులు లలి ధరించి

శ్వేతగంధము మెయిఁబూసి శ్వేతపుష్పమాల మెడవైచి యాధరామరులకడకు

మ॥ చని కేల్మడిచి శుద్ధికామజనుఁ “ డీక్షాదేవులకా నీవు ప్రా

గ్ధనముంజేయుము నానిమిత్తము మహాత్మా ! శుద్ధిగావింతువా ”

రని యుమ్యధ్యగుఁగూర్చి పల్కనగు న స్థాతండు గోచర్యముక

దనకాయంబునఁ దాల్చి యివిధమునఁ దా వేడనౌ వారలక.

౩౪౬

క॥ “ ఏతన్నాగరభూసురుఁ డేతెంచినవాఁడు శుద్ధినిస్సించి. భవ

చ్చేతమునకు రుచియించినఁ బ్రీతి నొసంగుండు శుద్ధి పృథివీదేవుల్ ! ”

౩౪౭

చ॥ అనియిటు ప్రార్థనమానులయి యుమ్యహిదేవులు వేదనూక్తవా

చనమున శుద్ధసల్పటయొ సల్పకయొంటయొ చెప్పనౌను వా

క్కున నది శుద్ధికామజనుఁగూర్చి వచింపఁగరా. దదఃప్రకా

రనియతి నేనచేసితిని బ్రాహ్మణు ! లింకను నాలకింపుడీ.

౩౪౮

అ॥ అంత శుద్ధికాముఁ డధ్వర్యుఁ ఛందోగ్యు నాద్యు నన్యఁ జూచునది క్రమముగ.

వారు మదిని దృష్టివశేనహో నూక్తముల్ సౌమ్యములును భద్రసంయుతములు

౩౪౯

- సీ॥ మాంగల్యజనకముల్ మంత్రలింగములును వృద్ధికుష్టిదములు శ్రేష్ఠములును
నైంద్రవారుణములు నై విరాజిల్లెడి వాక్యము ల్వచియింపవలయు నెలవి.
నునమున సంతృప్తి యొనరకయున్నచో నైరుత్యములును వివాశకరము
లాగ్నేయములు మఱి యాచ్యము ల్గుడు రౌద్రములును ననిష్ఠము ల్పలుకవలయు-
నుదిని సంతృప్తిపడిన యమృహిసుపయ్య లచట శ్రుతిపాఠరతిలేని యజ్ఞతీర్తిః
బుష్పదానంబు నేయనా భూమిదేవవర్యులార ! జగద్ధితచర్యులార ! 3౫౨
- ఆ॥ కుష్టిపథక యలుకతోడ వర్తించెడివా రిసీయటంచు వదలవలయు.
నెల్లకృత్యములను నీప్రకారంబున జనదు నిర్ణయింపఁ గనుఁడు ద్విజులు ! 3౫3
- తే॥ పౌక్వత్రోక్తులచేత నే ప్రజలుచేయుమాడ్కి నిర్ణయమైనపై మధ్యగుండు
చక్కఁ దాశ్రీయంబు నొసంగవలయు నందఱికిఁగూడ నిర్ణయమగుట దెలియ "

— ♦ భర్తృయజ్ఞవాక్యనిర్ణయము —

- క॥ అనవిని బ్రాహ్మణులందఱు మునివరుండగు భర్తృయజ్ఞముందఱు వినయా
వనకులయి నివ్వఁబడి యిట్లని రదివిను చెప్పువాడ నననీనాథా ! 3౫౪
- తే॥ “మనుజభాషను గాక యామ్నయభాష భూసురేంద్రులు మధ్యముం బొందియున్న
యెవనికిం దాము నిర్ణయమియవలయు? నెటు త్రితాళాలమధ్యగుం డేయవలయు? ”
- ఆ॥ అనుడు భర్తృయజ్ఞఁ డనియె “బ్రాహ్మస్థానమునను గూరుచుండి ఘనులు నాగ
రులు వచించువాక్యములు దబ్బులుగావు శుభముగాని లే కశుభముగాని 3౫5
- తే॥ అట్లుగావున వేదవాక్యములచేతఁ జూపుచుందురు శుభమో యశుభమో వార.
లర్థియై వచ్చి ప్రశ్నించునట్టి వాని ణోమహీనురులార ! యింకేమిగలదు. 3౫6
- తే॥ కాన మాటికిమాటికిఁ గార్యనిర్ణయంబు గావించువఱకును నడుగవలయు
శుద్ధికామునిమిత్రమై తోడిదేవులార ! మధ్యస్థుఁ డవహితుండగుచు మిగుల- 3౫7
- తే॥ బ్రాహ్మకాలాప్రవిష్టుల భాషితంబు వ్యర్థమైన నశించు మహత్వమెల్ల.
దానఁ గోధంబుగలుగు. నద్దాన ద్రోహ. మంత్రఁ గలుషమయ్య. గాన నిట్లుడుగఁబడెడు
తే॥ అందఱుం గుమిగూడ మధ్యగుండు లేచి యిచ్చుచు దాశ్రయంబు శుద్ధిచ్ఛువునకుఁ
గామమునార్జించు మొదటిది కడకుఁద్రోయుఁగోధమును రెండవది. లోభగుణమునెల్ల
ఆ॥ పాపఁజేయు మూడవది గాన ముమ్మాలు తాళములను నీయఁదగు” నటంచు
భర్తృయజ్ఞచేతఁ బలుకంగఁబడుటయు నెలవి ద్విజులు మఱియు నిట్టులనిరి. 3౫౮
- తే॥ “క్షుమను నాధర్వణ బ్రాహ్మణము చతుర్థముగను గీర్తింపఁబడియెడిబూర్వమందు.
నాగరబ్రాహ్మణుల కది యేగతిం బ్రథమపుత్రులంబు దానయ్యె యమితులేంద్ర !

కం॥ అనియిటు పోల్చించుటయును విని యమ్ముతి “యచట నీర్వ్యవిడువుం డేత
ద్వినిమయము నేనచేసితిఁ గని స్వస్థానము విశుద్ధిగలిగి రహింపఁ.” 3౬౪

తే॥ ఋగ్వజుస్సామ సంజ్ఞల నెసఁగునట్టి కృతువులెల్లను బాదతికములుగాని
యైహికములయి వెలసెడి యాభిచారికములఁగావు వినుండు నాగరులు ! మీరు
తే॥ సర్వలోకహితార్థమై సృష్టచేత నాభిచారికమంతయు నార్యులార !

యొగి నధర్వణవేదమం దుక్తమయ్యెఁ. గార్యసిద్ధికి నది యగుం గారణంబు. 3౬౬

కం॥ ఏతద్ధేతువుచేతను భూతలమున నది చతుర్థముగనున్నను నా
చేతం బ్రథమంబుదిగా నీతటిఁ గావింపఁబడె మహీసురులఁగా ! ” 3౬౭

వ॥ అనివాక్రుచ్చెనని విశ్వామిత్రవ పార్షి వక్కాణించుటయు నానర్థమహీ
రమఁబండు 3౬౮

తే॥ “ ఈవిధంబున శుభ్యర్థమేగుడెంచి నాగరులమ్రాలనుండిన నాగరుండు
తా నెటు ల్బుద్ధిగాంచునో తత్ప్రకార మానతీయుము వాచయమాగగణ్య ! ”

వ॥ అనిప్రశ్నించుటయు నమృతహామని యిట్లునయె. 3౭౦

తే॥ “ ఈవిధంబున సముదాయ మేరుపడుడు ‘ నీదుగోత్రం బెదా ! నేది నీదుప్రవర ?
నాయనమయెవ ? రాయమ నాయనయెవ ? ’ రమయఁ దచ్చున్ది కామని నడుగవలయు.

తే॥ అటు సగోత్రప్రవరమగు నతనియన్వయము నెఱిగి యనంతర మతనితల్లి
నా మెత్తలిని మఱియును నా పెత్తలి శుద్ధికృత్యం దెఱుంగనా యోగిసురులు ! 3౭౨

సీ॥ పితను బితామహుఁ బితృపితామహుఁగూడ నెవరంచుఁ బ్రశ్నించి యెఱుంగవలయు
మాతఁ బితామహి మఱిఁ బ్రపితామహిం గ్రమముగాఁ దెలిసికొఁ గడఁగవలయు.

మాతామహుని వెండి మాతృపితామహుం దత్ప్రపితామహుం దెఱుచవలయు.

మాతామహియు నోజ మాత్రిపితామహి ప్రపితామహి యెఱుంగఁబడఁగవలయు.

నెటు మహావిటపింబోలి యెదుఁగుచున్న యలఘు తద్వంశవృక్షముం దెలిసికొనుచుఁ
బ్రీతి సిందూరతిలకముం బెట్టి నొసట శుద్ధినియంగవలెఁజూచి యోగి నాధ ! 3౭౩

కం॥ చాతుర్వర్ణముమంత్రప్రవాతంబున దీనములు వరుసగ నీడి సరి
ప్రీతిమొలు నంత మధ్యగుచేతఁ ద్రితాళముల నీయఁజేయఁగవలయుకా. 3౭౪

కం॥ పదపడి తద్వారమునన సవయత “ నీ నాగరుండు సామాన్యపదా
స్మృతుడయ్యె శుద్ధిఁగని ” యని పదుగురునినఁ జెప్పవలయు బాగుగ భూషా ! 3౭౫

తే॥ అవల నన్నిగృహంబున కరిగి సరవిఁ దృప్తి నొందించి మిగుల నాదేవు భక్తిఁ

“ బంచవక్త్రేణ ” యనుమంత్రపఠనముననునిచ్చి పూర్ణాహుతిని భూసురేంద్రులకును

తే॥ అన్న దానంబు గావించి యంత శక్తికొలఁది దక్షిణ యాయంగవలయు రాజ !

ద్విజులు తమమ్రాల సిందూరతిలకకలితు సలిపి పరిశుద్ధుఁ డితఁడంచుఁబలుకుటయును

క॥ “ మావంశము నిల్వంబడె నీవడి ” నని తల్లితరులు నెంతయు నాత్మక

భావించి తృప్తిపడుదురు భూవల్లభ! యపుడె శుద్ధి పూర్తియగుంగా. 3౭౮

ఉ॥ ఎవ్వడు వంశభూమిరుహ మెంతయు శోధింతుం బొనర్చి తా

నివృద్ధి శుద్ధిజేసికొన నెంచడొ వానికి దగ్గరీతిగ

నెవ్వరె గూర్వంగవలయు నేన్నరులొ మహీనురాళి యిం

కెవ్వఁడును బ్రతుకుడయి యావిధ ముండకయుండఁ బార్థవా! 3౭౯

క॥ అష్టకులార్ద్రపుండ్రుడైనను స్పష్టంబుగ నివ్యధముగ సంశోధితుడే

యష్టవృక్షుడు శ్రాద్ధమున నశిష్టనియడ నింక నేమి చెప్పగవలయున్. ౩౮౦

క॥ శుభ్రుడు కానిద్విజుఁ డే శ్రాద్ధమునం దధిక్తుడుగ సల్పంబడుఁ ద

చ్చార్ద్రంబు బూదినిడిన సన్నద్ధ గవీఘృతమువోలె వృధముగు నధిపా! ౩౮౧

తే॥ అట్లుగావున విశ్వప్రయత్నముగను శోధనీయులు నాగరక్షిణిమరులు

అత్యులమెల్లఁ బరిశుద్ధుగుటపొందె నటులె స్వస్థానమును శుద్ధమగుటకొఱకు ”

—+ ప్రేత శ్రాద్ధము +—

వ॥ అనియట్లు వక్కాణింతులయు వెండియు నాభూతలభుండు. 3౮౩

ఉ॥ “ నాగరవంశశుద్ధివిధి నాకు వచించితి విస్తరించి కా

నీ గ్రహచారమాలమున నెంతయు నప్తనిభాస్వరాయుడై

బాగుగఁ దల్లిదండ్రులనె బ్రాహ్మణసన్నిధిఁ జెప్పలేని యా

నాగరుఁ డెట్లుశుద్ధుడగు ? న్యాయదగ్రణి! యానతియుమా ” 3౮౪

వ॥ అని యడుగుటయు నజియు నమ్ముని యట్లనియె 3౮౫

తే॥ “ నన్ను నీవడిగనమాడ్కి నాగరులును భర్తృయజ్ఞుని నడిగి రీప్రశ్న మున్ను.

నప్తవంశునిమిత్రమై న్యాయమార్గ మెడఁద యొజించి యతఁడప్పు డిట్లులనియె 3౮౬

తే॥ నప్తవంశుండువచ్చి నే నాగరుండనమయ సభాలోనఁ జెప్పవో నతిని శీల

మును రీక్షించి ప్రథమంబు వెనుక శుద్ధినియవలెఁ గాని యుపలబం ద్రోయఁజనదు.

క॥ నాగరధర్మములుం గడుబాగు వ్యవహారములును బరికించి యటన్

దాఁగూడఁ బ్రవర్తింపెడి నాగరు మన్నింపవలయు నయమార్గమున్. 3౮౭

తే॥ అతిశుద్ధినిమిత్త మియంగవలయు ఘటము. నది శుద్ధమైనవోఁ గర మతండు

శుద్ధుఁడును శ్రాద్ధయోగుండు సోమపానయోగుండుం గన్య కాయోగుండుర్వియండు

తే॥ అఖిలమో స్థానకగృహందతండు సతియునగునసామాన్యపదయోగ్యుడనుమనిటుల

భర్తృయజ్ఞుండు నాగరబ్రాహ్మణులకుఁ జెప్పె. నది యేను నీకును జెప్పినాడ.

అ॥ నప్తవంశుడైన నాగరు నెడలనా నిది ద్వితీయశుద్ధి సదయవృద్ధయ!

కనుక మతియు నేమిని నిచ్చగించెదో యడుగు ముత్తరంబు నడువనుంటి ” 3౯౧

- వ॥ అని యిట్లు వాక్రమ్మటయు వెండియు నానర్తరఖండబండు ౩౯౨
- సీ॥ “అగ్గలం బుగ్గమై యనయ మవ్యగ్రహ తపమువెంపున మహాధన్యులైరో ?
బహుదక్షిణాకమై పాపలుంటాకమా మఖములనొసరించి మాన్యులైరో ?
వేదశాస్త్రాధ్యమై విప్లవస్తమాధ్యహా చదువున లబ్ధసౌజన్యులైరో ?
యపగతలాభ్యమై యనితరాలభ్యహా త్యాగంబుననె ధూతహైన్యులైరో ?
యూర్జితంబైన యెదో హేతు వుండకున్న శుద్ధినెససిన నాగరఖోజీసురుల
యందఱకు లేనియాశ్చర్యస్థుల పుష్టతుల కెట్టులేర్పడె ? చెపుము మునీంద్ర! నాకు”
- వ॥ అని పృచ్ఛజేయుటయుఁ గుశికనందనుండు మఱియునిట్లనియె. ౩౯౪
- ఉ॥ “నాగరులందఱుఁ గుణసహధులై ధైమనను వీరికిఁ మహా
యోగ మొకండుపట్టి పుగుహూతునిచేతను సుప్రతిష్ఠితులై
గాఁగనొసరె నియ్యయి కారణ ముష్టకుల ప్రమాతులే
నాగరధారుణీమరజనంబున గౌరవభాక్తులై మనన్” ౩౯౫
- వ॥ అని యిట్లు వచించుటయు నానర్తదేవీబండు ౩౯౬
- తే॥ “ఎప్పుడావనుధామరు లిందుగ్రీవేత సుప్రతిష్ఠితులైరి యీ స్థలమునందు ?
బలిమి నేల ప్రతిష్ఠింపవలసినచ్చె ? విస్తరంబుగ వాక్రవ్యవే మహాత్మ! ” ౩౯౭
- వ॥ అని ప్రశ్నించుటయు గాధినూనుం డిట్లనియె. ౩౯౮
- శిఖరిణి॥ “హరత్యాకుండన్ రాక్షసునకును నయ్యుండునకు సంత
గరం బెంతో ఘోరంబుగ నగుడుఁ బ్రాకృల్బమున నో
ధరాజానీ ! యం దెందఱో పడిరిపో దైత్యులు మరల
చిరం బనోన్యంబుం గడుఁబెనఁగి యోలిన్ నివాతులై ౩౯౯
- తే॥ అంత నిందగినివాతులైన యసురులెల్ల స్వగురువిద్యాబలంబున బ్రదుకఁజొచ్చి-
రాక్కరేనియు జీవంబునొందరైరి వేలుపులు. దానిఁజూచితా వెఱుగుపడుచు
- కం॥ ఒకనాఁ డింద్రుఁ డుపేంద్రుని నికటంబున కరిగి యిట్లనెను “హాకోవా
రక ! ధారాతీర్థంబునఁ బ్రకటప్రసారణములకును భయపడ కడఁదన్” ౪౦౦
- ఆ॥ ఎదులునడచువారి కేగతిగల్గునో స్థానిభీతిచేతఁ బాటిపోయి
మృతినిగాంచువారి కేగతిగల్గునో నాకు శ్రీ జనార్దనా ! వచింపు ” ౪౦౧
- కం॥ అనియడుగుడు మధునూదనుఁ “డని ధారాతీర్థభూమి నభిముఖులై యీ
ల్లినవారు పునరన్వంబును జొందరు ఛిన్న బీజుపోల్కి మరేళా ! ౪౦౩
- చం॥ భయమునఁ బాటుచున్ రిపుల బాణతీన్ నిజపువ్వుమందునన్
రయముఁ గొట్టగాఁబడి ప్రణవ్వుకేబరులైన భృత్యు లెం
తము నెలఁ బ్రేతలయ్యెదరు ” నాఁ బురుహూతుఁడు వెండియుం గడున్
నయమునఁ గేలుమోడిచి జనార్దనుగూరిచి భక్తి నిట్లనున్. ౪౦౪

- అ॥ “కొంతమంది యమరు లెంతయు కూరులై పగర కెదులునడచి ప్రాణములను విడిచి. రెంతోమంది వెన్నిచ్చిపాలును నిహతులైరి యుద్ధమహిని దేవ ! రం౧
- కం॥ కావునఁ బ్రేతత్వం బీదేవతలకుఁగూడఁ గలిగితీరునా లేకా కావలగు దానవులకె యేవంవిధనియతిగలదో యెఱిగింపు ” మనన్ రం౨
- కం॥ “సం దేహములేమండఁ బురందర ! వెన్నిచ్చిపాటి రణమున హతులౌ నందఱునుం బ్రేతత్వమునందుదు చెనై నశేమి. యదిగాక మఱిన్ రం౩
- తే॥ విషముద్రావియె లేక యవ్వీతిహోత్రచంగు దూఁగియె మడిసిన యాత్మఘాత కులు కృతఘ్నులుగూడ నోమధరభేది ! యధిగతప్రేతవిగ్రహు లగుదు రవని రం౪
- తే॥ పసులకొమ్ములచేతఁ బొడ్వంగఁబడియె వన్యమృగములకొఱల వ్రచ్చఁబడియె మృతినెగాంచినమట్టిరుకౌ పృతహరణ ! ప్రేతలయ్యెద రుక్మతప్రీతులగుచు ” రం౫
- కం॥ అని మధుకూడనుఁ డనుటయు విని లేకర్ష భుండు మరల “విష్ణూ ! యత్నింతునుగావునఁ బ్రేతత్వంబును వారు దొరంగు తెఱఁగు బోధింపు” మనకౌ రం౬
- అ॥ “భాద్రపదమునందు బహుళచతుర్దశీతిథిని వారిఁగూర్చి దేవనాథ ! గయను భక్తిపూర్వకముగ శ్రాద్ధముఁబెట్టు ముక్తిగలుగు నిక్రముగను నపుడే ” రం౭
- కం॥ అని హరి పల్కుడు శత్రుం “డని శత్రుచ్చిన్నదేహులగువారికి నీ దినమే యెటయ్యె శ్రాద్ధమృతకై యన్నింటిలోన ముఖ్యం ” బనఁగన్. రం౮
- కం॥ “భూతప్రేతపిశాచము లాతతకూక్మాండములును నమరారులఁ దా మేతద్వాసరమందున భూలేకుస కాశమునకుఁ బోయి యదృచ్ఛన్ రం౯
- కం॥ “ఆరుణుండు కన్యాశాశికేదిరిగిన యీసమయమందు నీమలమా యా కొఱకై యొకదిన మియవె కరుణను వంశజులు శ్రాద్ధకర్మము సేయన్. రం౧౦
- తే॥ తద్దినమందుఁ బెట్టుబడు తద్దినమందు భుజించి వెండి మే మద్దినమేగుదెంచుకఱ కాత్మను దృప్తినిబొందియుండు ” మగ చాద్రికతోడ నేడుటయు నుగ్రుండనున్ “వినుఁ డీచతుర్దశిన్ దద్దయు భక్తి శ్రాద్ధమును దృక్కులసంజనితుండు పెట్టుచోన్. రం౧౧
- కం॥ ఏడాదివఱకు తుభవేఁ బీడితులరుగారుయారు. ప్రేతలు ! చనుడి. యేఁడేని భవద్వంశపువాఁడు గయం బిండమిడిన వడిముక్తులరే. రం౧౨
- అ॥ శత్రువిహతులకు స్వర్గమేన్ బ్రాప్తిండు నిశ్చయముగఁ బ్రేతసేతలార ! యీదినమున శ్రాద్ధ మెఱిగి నకృతమా నబ్దమెల్ల వారి కంకలార్పె. రం౧౩
- కం॥ ఎవఁడీదినమున శ్రాద్ధముఁ దవలి యొనర్పఁదొ మవిని దత్తితరులు తు ద్వివతులయి నత్సరారతము నవయుచునుండెదరటంచు నలువ వనించెన్ రం౧౪
- తే॥ అట్లుగావున సర్వప్రయత్నములను సలుపఁదగు నీచతుర్దశి శ్రాద్ధకర్మ మద్ది యెవరినిగూర్చియే యగునుగాక ప్రేతలకుఁజెంది యధికమాప్రీతిఁజేయు ”

కం॥ అనియిట్లు చంద్రమాడుండు మును ప్రేతశ్రాద్ధమునకు ముఖ్యుంబుగ నీ
దినము విధించెను జని నీకనుగుతె యగుచో నొనర్పు మది వారలకున్ ౪౨౦

— * గ యా శ్రాద్ధ ఫలము * —

మ॥ భవదర్శనంబయి యుద్ధమానులయియో ప్రాణాం గాపాడుకో
నవలం బాఱుమఁ గొట్టఁగాఁబడియె యుత్సృతంబు పువ్వుంబునం
దెర రాలంబున మిత్రివాతఁబడికో యీచేగి యువ్వారికిన్
సవిధానంబుగ నాచరింపుము గయాశ్రాద్ధంబు వృద్ధశ్రవా! ” ౪౨౧

అ॥ వారు తృప్తులగుదు మనుసగాఁ బ్రేతత్వమునను ముక్తులగుదు ” రని మురారి
యాసతియుట కుండు హరిహరముం డింకను నెదియె తెలియఁగోరి యిట్లులనియె

మ॥ “ ప్రతివర్షంబును నీదినంబె గయకుం బద్మాసనుం డేగి త
త్పితృదేవాగ్రము శ్రాగముం జలపు గోవిందా! యటుల్లాన నే
విత్ మేన్ శ్రాద్ధముఁబెట్టుపొంటె నటకుం బ్రీతుండనై పోదు నీ
క్షీతి నింకొక్కమహాస్థలంబు చెపుమా శ్రేయఃప్రదం బేగదిన్ ” ౪౨౩

కం॥ అని యానీతి వచించుడు మనమున ధాన్యనించి చిరము మాధవుఁడవుడి
ట్లును “ గలదు దానికం టెను ఘనమగు తీర్థంబె కూపి కామధ్యమునన్. ౪౨౪

అ॥ హాటకేశ్వరమున నదియుండు దానిలో నఖిలతీర్థసహితమగుమవచ్చి
సంక్రమించుగయ శృవా! తచ్చతుగ్దిదర్శతిఘలయందుఁ దద్దమహిమ. ౪౨౫

మ॥ రవి కన్యన్ మన నప్తవంశధవప్రశ్రేష్టులంబిల్చి యం
దెవఁడేన్ శ్రాద్ధగుఁబెట్టుచోఁ బితరు లెంతేరిం దరిం త్రింద్ర! యి
బృహిఁ బ్రేతత్వము నొందినట్టిరె కడుం బూతత్వముండాల్పు నా
దివసుందుండెడి వారిసంగతి యింకం దెల్పంగ నేముండెడిన్ ౪౨౬

తే॥ తన్మహాక్షేత్రమున సమద్యవముఁజెందినట్టి యష్టకులోద్భవు లనఘలగుటఁ
జేసి యానర్తపతియిచ్చు భూనువర్ణములను బట్టుట కొల్లక తొలఁగిపోయి ౪౨౭

అ॥ మంచుఁగొండనై నచంచలులై తపంబున్నవారు వారియొద్దకరిగి
సాచుభూర్వమైన సదుపాయములచేత గౌరవంబుఁజూపి కడుజవమున. ౪౨౮

తే॥ తోడుకొనివచ్చి వారియెదుట యధావిధిగను శ్రాద్ధంబుఁబెట్టుము తీరు నీదు
నఖివతము వచ్చినటువంటియష్టకులఁజూ లచట నుఖముండుదురు త్రిదివాధిపాధ! ౪౨౯

కం॥ నీతోపాటుగ మేమును నేతద్భాగసురుల శ్రాద్ధహేతువుచేతన్
బ్రీతిం బూజించెద ” మని యీతీరునఁబల్చి యంబుజేక్షణుఁ డంతన్. ౪౩౦

అ॥ పాలకడలికరిగెఁ బరమహర్షముఁజెంది తత్తణుంబలేచి తద్బలారి
హిమనగంబుఁజేరి యీక్షించెదత్రత్యులై న యష్టకులల నగ్రజనుల ౪౩౧

- ౮ బేలూరి రామన్న గుప్తగారు, సదాశివేనిపేట
- ౯ రాయచూరి బండేరావుగారు, ఆయినాపురం.
- ౧౦ రాచూరి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ ప్ర. నిరూపాత్మకం స్థాన ప్రధానమంత్రి
- ౧౧ ఘంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - ముసలాపురం
- ౧౨ దండు గుండేరావుగారు, కరణము - ముసలాపురం
- ౧౩ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు. పటేలు - ముసలాపురం
- ౧౪ కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట
- ౧౫ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కణం, దుగ్గిరాల
- ౧౬ భాస్కరరామని వెంకట రామయ్యగారు, వంగపల్లి
- ౧౭ నరసింహస్వామివారు, యాదగిరి
- ౧౮ బీరకాయల హనుమంతరావుగారు, రాయగిరి
- ౧౯ జూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకేలు, గుంటూరు
- ౨౦ మెదక్ కిషక్ రావు దేశముఖుగారు, నల్లపల్లి
- ౨౧ జానపాటి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, ప్లీడరుగుమాస్తా, గురిజాల.
- ౨౨ వెలిదెండ్ల సత్యనారాయణగారు - కరణం, చింతిరాల.
- ౨౩ కవులూరి నరసింహారావుగారు, రివిన్యూయిన స్పెక్టరు - పిడుగురాళ్ళ
- ౨౪ గోపేట వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుసచివ స్పెక్టరు, ప్రతిపాడు
- ౨౫ రాచకొండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనమదల
- ౨౬ కప్పగంటు సుబ్బారావుగారు - పోలీసుసచివ స్పెక్టరు - బొల్లాపల్లి
- ౨౭ నుండ చినవెంకయ్యగారు, దండమూడి
- ౨౮ కృష్ణమాపంతుల గోపాలరావుగారు - హైదరాబాద్.
- ౨౯ కన్నయ్యగారిసంగయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౦ చక్కిలం పాపయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౧ తాళవేలిమె లింగన్న మొకద్దంగారు-గడిపెద్దాపురం
- ౩౨ కిషక్ రావు దేశపాండ్యగారు తాళ్లపల్లి
- ౩౩ సుబ్బారెడ్డి దేశముఖుగారు, తీరసాగరం
- ౩౪ చివుకుల శ్రీరామకర్మగారు నాగులుప్పలపాడు
- ౩౫ గజవాడ వెంకటాచార్యులుగారు, అల్లదుర్గము
- ౩౬ కాకిరాల రామచంద్రయ్యగారు, మముదాపురము
- ౩౭ లక్ష్మీనారాయణ గొడు పెట్టిగారు, అందోలు
- ౩౮ ఇడికాల రాజేశ్వరరావుగారు - వకేలు కంభం మెట్ల
- ౩౯ వెలమకన్న శోభనాద్రిరావుగారు - శోభనాద్రిగూడెం.
- ౪౦ నారపరాజు వెంకటలక్ష్మీనరసింహారావు దేశముఖుగారు - తమ్మవరం.
- ౪౧ తిరుమలనల్యాక్ చక్రవర్తి వరదాచార్యుల అయ్యవార్లంగారు - కాతాపురం.
- ౪౨ కొండంభట్లగారి వెంకన్నగారు. గుమ్మడిదల

అభినవనరస్వతి

సంపాదకుడు - నాగరఖండస్వస్థకారవ్యవహారాద్ది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యొకమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రమధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనములును వ్యాసములును బ్రకటింపబడును. చందా సం॥ 1 కి రు 3-0-0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 కరిణీశోధారిణి [పూర పీఠభద్రకవి]	...	0	4	0
2 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
3 కంసవధ నాటకము	...	0	8	0
4 చమత్కారమంజరి (సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు)	...	0	4	0
5 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	...	0	2	0
6 నీతిగీతులు (సుమతిశతకమునకు సంస్కృతము)	...	0	2	0
7 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	...	0	2	0
8 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
9 చిత్రారుజిల్లాతీర్థ విమర్శనము (షత్రీకాధిపతి)	...	0	4	0
10 సంగదోషము	...	0	8	0
11 అస్పృశ్యతానివారణ ఖండనము (మల్లాది రామకృష్ణచయనులుగారు)	0	8	0	
12 వత్సలనీతిశతకము	...	0	1	0
13 శివానందలహరి (తంగడ రామకృష్ణకవి)	...	0	4	0
14 నర్సారావుపేట శతావధానము (తిరుపతివెంకటేశులు)	...	0	8	0
15 పశ్యాంపుశ్యాం	...	0	2	0
16 పశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
17 పురశ్చరణము	...	0	2	0
18 శంతనురాజచరిత్ర	...	0	14	0
19 వర్ణవర్ణ	...	0	4	0
20 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
21 శుద్ధాంధ్రహరిశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
22 అభినవకాకుంఠల నాటకము	...	0	8	0
23 మాతసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
24 స్కాందమహాపురాణాంతర్గతనాగరఖండము (౧ సంపుటము)	...	1	0	0
25 డిటా నాగరఖండము (౨ సంపుటము)	...	1	8	0
26 భారతీయప్రబోధము (పిఠాపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0
27 ధర్మనిర్ణయము.	...	0	4	0
28 భారతకథాతత్త్వనిర్ణయము (మల్లాదిరామకృష్ణవిద్యచ్ఛయనులుగారు)	0	4	0	

అభినవనరస్వతికార్యస్థానము, జానపాడు, పిడుగురాళ్ళపోస్తా,

గుంటూరు జిల్లా.